

Sport beweegt Rotterdam

Sportnota Rotterdam 2017 – 2020

‘Gezamenlijk brengen we de stad letterlijk en figuurlijk nog meer en vaker in beweging. Sport beweegt Rotterdam.’

Adriaan Visser
(Wethouder Sport)

Een woord vooraf

Veel mensen vinden het leuk om te bewegen en te sporten. Het is goed voor lijf én leden en maakt mensen mentaal sterker. Mensen ontmoeten elkaar door sport waardoor sociale contacten en soms nieuwe vriendschappen ontstaan. Talent wordt zichtbaar en krijgt de kans om zich te ontwikkelen. Daarnaast is sport een belangrijke economische stimulans en maakt het onze stad gezelliger, vitaler en levendiger. Zo kan ik nog wel even doorgaan met het opnoemen van de vele voordelen die bewegen en sporten Rotterdam én haar Rotterdammers opleveren.

Laat hierdoor helder zijn: investeren in sport en het verleiden van Rotterdammers om meer en vaker te bewegen, heeft op veel gebieden een positief effect. Belangrijk is wel om goed te omschrijven hoe we die investering vormgeven. Dat doen we in dit Sportbeleid 2017 - 2020 inclusief het vergezicht dat we in de Sportvisie tot 2030 schetsen.

De samenleving, ook die van Rotterdam, verandert. Steeds meer Rotterdammers bewegen en sporten op een manier, op een moment en een plek die hen het beste uitkomt. Nieuwe flexibele sporten ontstaan, sporten die iedereen voor geringe tot geen kosten kan beoefenen. Zeker wanneer we er in bijvoorbeeld de buitenruimte de nodige faciliteiten voor bieden.

In de toekomst blijven de Rotterdammers relatief jong in verhouding tot het landelijk gemiddelde. Zaak is om de jeugd te inspireren te gaan sporten en dat te blijven doen. Zelf of via de vele laagdrempelige, betaalbare sportvoorzieningen of evenementen die de stad hen biedt. Bewegen moet een vast onderdeel in het Rotterdamse leven zijn, of je nu 12 bent of 82. Ook omdat we bewegen en sport als sleutel zien om het anno 2016 nog achterblijvende algemene gezondheidsniveau van Rotterdammers substantieel te verbeteren.

Rotterdam is een innovatieve stad, een ondernemende stad. Eigenschappen die ons ook op gebied van sport de nodige voordelen (kunnen) opleveren. Zaak is om ondernemerschap ook in de sport te laten floreren en door slimme verbindingen te leggen, de innovatiekracht van de stad ook op gebied van bewegen en sport optimaal te benutten.

Die slimme verbindingen zie je terug in de totstandkoming van dit Sportbeleid en de Sportvisie 2030. Maar ook in de presentatie van rotterdamsport.nl: het nieuwe online sportplatform voor en door Rotterdammers. Het platform ademt sport en laat het sport- en beweegaanbod, de accommodaties en verhalen van sport in de stad zien. Denk aan Esmael die een nieuw freerun parcours heeft ontdekt, Esther die je via een go-pro haar rondje langs de Kralingse Plas laat meebeleven en Kees die na zijn pensioen op aanraden van de fysiotherapeut nu meedoet met een groep nordic-walkers.

Bewegen en sport is van Rotterdam voor Rotterdam. Dat maakt dat ook dit beleid in samenwerking met veel Rotterdammers, organisaties, sportaanbieders en sportpartners tot stand is gekomen. Gezamenlijk brengen we de stad letterlijk en figuurlijk nog meer en vaker in beweging. Sport beweegt Rotterdam.

Adriaan Visser

Wethouder Financiën, Organisatie, Haven, Binnenstad en Sport

Leeswijzer

Deze Sportnota start met de samenvatting van de visie op Sport en bewegen voor 2030. Die geldt als vergezicht bij het opstellen van deze Sportnota 2017-2020. In deze nota nemen we als gemeente, samen met onze partners, concrete stappen tot 2020 om richting de vier ambities voor 2030 te bewegen.

In 'ons startpunt', ofwel het inleidende hoofdstuk, presenteren we de grootste uitdagingen en de strategie voor de komende vier jaar. Daar ligt de focus op de inzet van de gemeente. Daarna volgen vier inhoudelijke hoofdstukken waarin achtereenvolgens de ambities sportvoorzieningen versterkt, meer Rotterdammers bewegen, sport breed inzetten en tot slot de spin-off sportevenementen en topsport zijn uitgewerkt.

Die vier inhoudelijke hoofdstukken zijn alle op dezelfde wijze opgebouwd. Binnen de hoofdstukken bieden we een uitwerking in zogenoemde actielijnen. Die actielijnen bestaan uit de beschrijving van de Ausgangssituatie, het doel en de bijbehorende acties. Die acties zijn opgesteld op basis van:

- urgentie, gekoppeld aan de ambitie om de beweeg- en sportdeelname te verhogen;
- het te behalen rendement, ofwel de bijdrage aan de economie en aantrekkelijkheid van de stad en/of bijdrage aan de kwaliteit van leven van Rotterdammers (talentontwikkeling, gezondheid, activering enzovoort);
- beïnvloedbaarheid door de gemeente of andere partijen;
- kosten en tijdplanning (haalbaar in vier jaar);
- bestaand of nieuw beleid.

Tot slot besteden we nog aandacht aan respectievelijk financiën, organisatie en communicatie en de totstandkoming van dit document.

Inhoudsopgave

1. Samenvatting Visie Sportbeleid 2030	7
2. Onze startpositie	10
Uitdagingen	10
De Strategie	13
3. Sportvoorzieningen versterkt	18
Een vooruitblik op 2020	18
In 2020...	18
Actielijnen	19
4. Meer Rotterdammers in beweging	29
Een vooruitblik	29
In 2020...	30
Actielijnen	30
5. Sport en bewegen breed inzetten	37
Een vooruitblik	37
In 2020...	37
Actielijnen	38
6. Spin-off sportevenementen en topsport	46
Een vooruitblik	46
In 2020...	46
Actielijnen	47
7. Financiën, organisatie en communicatie	53
Financiën	53
Organisatie	55
Communicatie	56
8. Totstandkoming van dit document	57
Bijlagen Sportnota 2017-2020	59

Aat Monteny

Bij zeventiger Aat Monteny zit bewegen diep in de genen. Hij mag dan nu met pensioen zijn, maar actief is hij nog altijd. 'Mijn vijf kleinkinderen vragen mijn aandacht en daar geniet ik volop van', vertelt Aat, 'Daarnaast doe ik vrijwilligerswerk'. Veel plezier beleeft hij aan zijn initiatief om een jeu-de-boulesbaan aan te leggen in Rotterdam-Noord. Het is een Opzoomerproject waarbij hij nauw samenwerkt met de gebiedscommissie. Als de baan klaar is, kunnen de bewoners het populaire Franse spel in hun eigen buurt spelen: een mooi vooruitzicht. En ja, sportief is hij zelf ook nog volop: 's winters met badminton en 's zomers op het tenniscourt. En als de baan gesloten is, is een flinke rit op zijn mountainbike een leuk extraatje.

1. Samenvatting Visie Sportbeleid 2030

Deze Visie 2030 is de basis voor de Sportnota 2017-2020 en geeft aan waar we uiteindelijk heen willen met het sportbeleid 2017-2020.

Sport beweegt Rotterdam!

In 2030 is Rotterdam door bewegen en sport vitaler en aantrekkelijker. Rotterdammers hebben volop mogelijkheden om met plezier en elk op zijn of haar eigen manier te sporten en te bewegen.

De vier ambities voor 2030

1. De stad nodigt uit tot bewegen en sport
2. Nog meer Rotterdammers hebben plezier in bewegen.
3. Sport brengt meer in beweging.
4. Rotterdam ademt sportambitie en -innovatie.

Ambitie 1: in 2030 nodigt de stad uit tot bewegen en sport

In 2030 beschikt Rotterdam over voldoende, kwalitatief goede sportvoorzieningen om al die activiteiten mogelijk te maken: bij commerciële aanbieders en bij verenigingen, in sporthallen en zwembaden of in een leegstaande loods.

De gemeentelijke sportvoorzieningen zijn betaalbaar en van goede kwaliteit, zodat mensen hier graag gebruik van maken. Bewoners, sport- en beweegaanbieders, organisaties en bedrijven huren de ruimtes online. Topsportvoorzieningen zetten we ook in voor reguliere sporters. De sportvoorzieningen zijn een visitekaartje op het gebied van duurzaamheid. Rotterdam is een innovatieve stad als het gaat om technologische mogelijkheden op het gebied van sport en bewegen.

De buitenruimte nodigt uit tot sport en bewegen. In de wijken kunnen Rotterdammers overal naar wens sporten, spelen en bewegen. Mensen wandelen, fietsen en lopen volop hard langs de mooiste plekken van Rotterdam, zoals de parken, de Rotte, de Schie en de Nieuwe Maas. Iedere Rotterdammer kan zelf zijn of haar ideale route samenstellen en er afspreken met vrienden en bekenden.

Iconische sportlocaties trekken bezoekers vanuit de hele stad. Sportplaza Zuiderpark is al een goed voorbeeld van een plek waar de ongeorganiseerde sporter in een groene sfeer met plezier beweegt en sport. In 2030 is ook Sportcampus Stadionpark een bruisende sport- en beweegplek voor zowel de georganiseerde als de ongeorganiseerde sport. Bijzondere elementen (bijvoorbeeld kunstwerken) in de binnenstad worden ook gebruikt om te sporten en te bewegen en versterken het imago van de stad als sportieve stad.

Ambitie 2: in 2030 hebben nog meer Rotterdammers plezier in bewegen

In 2030 is sport en bewegen voor nog veel meer Rotterdammers onderdeel van hun leven. Iedereen doet dat op zijn eigen manier, maar plezier in sport en bewegen staat voorop. We stimuleren en verleiden mensen die dit (nog) niet of niet voldoende doen door in te spelen op de eigen leefstijl. Wie getalenteerd is krijgt de faciliteiten om de top te bereiken. Sportverenigingen zijn ondernemend om meer en andere doelgroepen aan te trekken en meer inkomsten te genereren en zij krijgen ondersteuning, indien nodig. Sportverenigingen hebben optimale mogelijkheden voor hun reguliere wedstrijden en trainingen, maar bieden ook laagdrempelige, informele sport- en beweegactiviteiten aan. De ongeorganiseerde sporter, zoals de urban sporter, heeft in Rotterdam volop mogelijkheden.

Basisschoolkinderen maken van jongs af aan thuis, via de kinderopvang en school kennis met bewegen en blijven daardoor sporten. In de eerste jaren van de middelbare school vindt vaak een terugval plaats. In 2030 is dat gat gedicht door in te spelen op de wensen van die doelgroep. Initiatieven voor sport en bewegen vanuit bewoners, organisaties en bedrijven krijgen de ruimte; successen worden gekoesterd en versterkt. Kleinschalige evenementen, zoals side events, bestaan naast topsportevenementen, opdat zoveel mogelijk Rotterdammers meer gaan bewegen en de evenementen meebeleven.

Ambitie 3: in 2030 brengt sport meer in beweging

In 2030 is de hele stad letterlijk en figuurlijk nog meer en vaker in beweging. De Rotterdammer zélf en de sportsector, maar ook de sectoren gezondheid, welzijn en arbeid zien bewegen als belangrijk middel om hun doelstellingen te halen. Zowel werkenden als niet-werkenden zijn door sport en bewegen gezonder en staan hierdoor ook prettiger en actiever in het leven. Kinderen en jongeren ontwikkelen hun talenten door middel van bewegen en sport en groeien op tot zelfstandige volwassenen. Bij alle Rotterdammers zijn risico's op chronische aandoeningen structureel afgenomen. Zij voelen zich gemiddeld actiever, doen meer sociale contacten op en ervaren hun gezondheid vaker als 'goed'. De kwaliteit van leven verbetert. Bewegen en sport dragen bij aan de zorg voor die Rotterdammers, voor wie gezond zijn niet (meer) vanzelfsprekend is. Maar ook de economie en de marketing van de stad, mede doordat het structureel is geïntegreerd in de hele samenleving. We zien het als vast onderdeel terug in de opdrachten aan het jeugdveld en welzijn, in de convenanten met zorgverzekeraars, in de Wmo-aanpak, in re-integratietrajecten, in het onderwijs, in de ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, de citymarketing strategie en ga zo maar door. De sportsector draagt bij aan doelen van de andere sectoren, waarbij de sport- en beweegsector openstaat om voorbij de eigen grenzen te denken.

Ambitie 4: in 2030 ademt Rotterdam sportambitie en -innovatie

In 2030 staat Rotterdam internationaal op de kaart als innovatieve sportstad. Sportevenementen trekken toeschouwers en sporters vanuit de hele wereld en hebben veel economische spin-off. Rotterdam staat bekend om zijn organisatiekracht en innovatietalent. Evenementen passen bij het Rotterdamse DNA: no-nonsens, verrassend en voor iedereen. Het rendement is groot. Er zijn meer allianties en Rotterdammers voelen zich betrokken bij de evenementen. Net als ondernemers, scholen en wijken zijn zij nauw bij de evenementen betrokken. Topsporters zijn rolmodellen; zij enthousiasmeren en inspireren Rotterdammers voor sport. Ambitieuze en vitale topsportverenigingen bieden een podium aan aanstormend talent. Ondersteuning van en talentontwikkeling in de topsport behoren tot de beste van Nederland.

Rotterdam: dé stad met sportambitie

Om in 2030 op deze manier bekend te staan, vraagt innovatief vermogen én het vermogen om te behouden en te versterken van dat wat goed gaat. Voor 2030 hebben we ons als stad deze vier ambities gesteld, waarmee we voortborduren op de inzet en het resultaat tot nu toe, maar waarbij we de lat nog eens flink hoger leggen. Dat doen we door nóg beter te worden in wat we al doen, door binnen bestaande structuren meer cross-overs te maken, door onze koers te verschuiven en te vernieuwen.

Totstandkoming Visie Sportbeleid 2030

De meerwaarde van bewegen en sport ligt voor een belangrijk deel in kansrijke verbindingen en reikt daarmee verder dan enkel de sportsector. Deze visie is tot stand gekomen door intensieve samenwerking tussen onder meer sportaanbieders, sportorganisaties, onderwijsinstellingen, zorg- en welzijnsorganisaties, bedrijven en ons als gemeente Rotterdam.

2. Onze startpositie

De Rotterdamse Visie op bewegen en sport 2030 is ambitieus, innovatief en vooruitstrevend maar tegelijkertijd gericht op behoud van datgene wat werkt. De sportsector in de stad is goed op weg, maar het is wel een weg waarop zich nog de nodige uitdagingen bevinden. Denk daarbij aan het relatief hoge aantal kinderen met overgewicht, gezondheidsachterstanden bij een deel van de Rotterdammers, een stapeling van problemen in een aantal wijken, de druk op de ruimte en de (gemeentelijke) budgetten. De afgelopen jaren is een goed fundament neergelegd, waar we met deze Sportnota op verder bouwen. Tegelijkertijd spelen we in op ontwikkelingen waar dat noodzakelijk is. Maar wel vanuit een andere positie als gemeente: minder uitvoerend en meer regisserend en faciliterend.

Voordat we daarom onze plannen voor de komende vier jaar schetsen, starten we met het benoemen van de belangrijkste uitdagingen en bijhorende strategie. Tezamen vormen die de startpositie waar we met deze Sportnota op verder bouwen.

Uitdagingen

Verkleinen van verschillen tussen mate van beweeg- en sportdeelname

De sportparticipatie onder Rotterdammers tussen 6 en 80 jaar is in 2015 gestegen tot 62%; een lichte stijging ten opzichte van voorgaande jaren, waarin het aantal sporters vanaf 2009 stabiel bleef (59%)¹. Ook bewegen in 2015 meer Rotterdammers en is de beweefrequentie toegenomen. Al stijgt het totale sportdeelnamecijfer licht, Rotterdam blijft nog achter bij andere grote steden en het landelijk gemiddelde. Dat ligt in Nederland al jaren tussen de 65% en 70%. Wanneer we meer gedetailleerd kijken naar bijvoorbeeld geslacht, leeftijd en culturele achtergrond, stellen we verschillen vast. De verschillen in sport- en beweegdeelname per wijk zijn, mede daardoor, groot. We streven ernaar de sport- en beweegdeelname overall te verhogen en de verschillen tussen wijken te verkleinen.

TREND: veranderende overheidsrol: van zorgen vóór naar zorgen dat

---

Faciliteren van groei en diversiteit in beweeg- en sportdeelname

Steeds meer sportende Rotterdammers hebben behoefte aan flexibiliteit, kwaliteit en nieuwe beweegvormen. De grenzen tussen sport, bewegen, spel, entertainment, cultuur en vrijetijdsbeleving vervagen. Sport en bewegen worden vaker onderdeel van identiteit en lifestyle. De uitdaging is om zowel in te spelen op de verwachte groei in beweegdeelname als

---

¹ Sporten en bewegen door Rotterdammers 2015, OBI, gemeente Rotterdam 2016. We hanteren net als andere steden de landelijke richtlijn Sportdeelname (RSO) die een sporter meetelt als sporter als deze minstens 12 keer per jaar sport. Zie de bijlage voor onderliggende tabellen.

op de veranderende behoefte aan voorzieningen en activiteiten. En door partijen in de stad ruimte te geven en eventuele drempels, zoveel mogelijk weg te nemen. Zodat de randvoorwaarden om te bewegen en te sporten voor de Rotterdammers goed zijn en blijven.

Bewegen een blijvende plek geven in andere sectoren

Rotterdam heeft de afgelopen jaren een aantal toonaangevende en effectieve sport- en beweegprojecten neergezet. Met maatschappelijk en economisch resultaat voor de stad. Denk aan Rotterdam Sport op Maat, Lekker Fit!, schoolsportverenigingen en de side-events rondom de grote topsportevenementen.

Het is echter nog geen vanzelfsprekendheid dat organisaties buiten de sportsector 'bewegen' als instrument inzetten en de meerwaarde daarvan volledig onderkennen. Dit biedt ruimte om, nog meer dan voorheen, deze andere organisaties nauwer bij sport en bewegen te betrekken en vice versa. De uitdaging is om bewegen en sport een blijvende plek te geven in bijvoorbeeld activeringstrajecten rond werkgelegenheid, preventieprogramma's in de zorg, talentontwikkeling in het onderwijs, vitaliteitsprogramma's bij werkgevers etc.

Stimuleren van ondernemerschap en innovatie

We zien vele initiatieven in de stad, ook op sport- en beweeggebied. Initiatieven van Rotterdammers en bedrijven die ondernemerschap tonen, innovatief zijn en daarmee mooie resultaten boeken. Denk aan de schaatsbaan in de wintermaanden of aan de maandelijkse run van de Rotterdam Running Crew. En niet te vergeten; een prachtig marathonweekend in april voor startende lopers en toppers én een aparte kidsrun. De uitdaging is om dat ondernemerschap zo goed mogelijk te faciliteren en verder tot wasdom te laten komen.

Meer rendement uit topsport en evenementen die Rotterdam op de kaart zetten

Rotterdam is een aantrekkelijke evenementenstad. Al die topevenementen zoals de NN Marathon, ABN AMRO Tennis Tournament, CHIO etcetera, zetten de stad op de kaart. Rotterdam onderscheidt zich met organisatiekracht en innovatieve totaalconcepten: de verbinding tussen top- en breedtesport, side-events en cross-overs met andere sectoren, zoals de bloeiende Rotterdamse cultuursector. De concurrentie op topsport- en evenementengebied is groot. De uitdaging is om ons als stad nog duidelijker te onderscheiden met evenementen die passen bij de stad. De verwachting is dat daarmee het maatschappelijk en economisch rendement nog meer wordt verhoogd.

Laten zien dat 'het' werkt

De meerwaarde van sport en bewegen is groot, maar het kwantificeren van die meerwaarde is een uitdaging die we aan blijven gaan. Bijvoorbeeld door steeds opnieuw te laten zien dat sport en bewegen meerwaarde heeft voor de stad en voor de Rotterdammer, zowel maatschappelijk als economisch. Door te laten zien dat het zorgkosten bespaart, buurten leefbaarder maakt en bezoekers naar de stad trekt. Dit valt of staat met pilotprojecten en uiteraard met gedegen onderzoek. Een goed voorbeeld van een gedegen onderzoek is het effectiviteitsonderzoek naar het programma Lekker Fit!. Met dit onderzoek is de effectiviteit van het programma aangetoond.

Samantha Bay

Samantha, 63 jaar, dacht dat sporten voor haar niet was weggelegd, want heel ver lopen kan ze niet. Maar haar maatschappelijk werker heeft ervoor gezorgd dat ze twee keer per week in de buurt een speciaal op haar aangepast bewegingsprogramma kan volgen. 'Ik vind het fijn om binnen mijn mogelijkheden te bewegen. Ik merk dat ik fitter ben. Maar de mensen die ik heb leren kennen zijn me evenveel waard. Het kopje thee na de training is zo gezellig. Met een aantal spreek ik nu ook wel eens af als er geen training is'.

TREND: sterke schouders dragen een aantrekkelijke stad

De Strategie

Met de vier ambities uit de visie naar 2030 en de uitdagingen in ons achterhoofd, nemen we de eerste stappen van 2017 naar 2020. Dit doen we samen met alle onmisbare partners in de stad, zoals het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en sportaanbieders. Wanneer we gezamenlijk onze positie als sportstad willen behouden en versterken, vraagt dat om een heldere strategie.

De basis van onze strategie is:

- 1) voortzetten van het beleid waarmee we het meeste rendement behalen voor de stad;
- 2) inspelen op de veranderde behoefte van de Rotterdammers op sport- en beweeggebied, waarbij we als gemeente een nieuwe positie innemen.

Positie

We hebben als gemeente beperkt financiële ruimte voor het doen van grote investeringen. Over het algemeen investeren we alleen wanneer er een publiek belang is, wanneer het voor de stad rendoert en wanneer de markt of maatschappelijke organisaties iets niet of te beperkt oppakken. Scherpe keuzes zijn echter noodzakelijk, net als opnieuw positie kiezen, voornamelijk regisserend, stimulerend en faciliterend en steeds minder zelf uitvoerend. Onze inzet verandert van zelf uitvoeren naar het inspireren en verleiden van Rotterdammers tot (meer) bewegen. We ondersteunen ontwikkelingen vanuit de stad door de juiste randvoorwaarden te scheppen, kennis te delen en partijen en belangen met elkaar te verbinden.

Focus inzet

De focus van de gemeentelijk inzet ligt in de periode 2017-2020 op:

- sportvoorzieningen: zorgen dat voor iedereen de basis om te bewegen en sporten op orde is.
- wijkgericht faciliteren van sport- en beweegaanbieders; aandacht voor de groepen Rotterdammers met bewegachterstanden in alle levensfasen.
- investeren in de jeugd.
- topsportontwikkeling en topevenementen die passen bij de stad.
- uitdagen van bedrijven en andere sectoren als onderwijs, werk, zorg etc.
- innovatie, kennisdeling en promotie.
- stimuleren duurzaamheid.

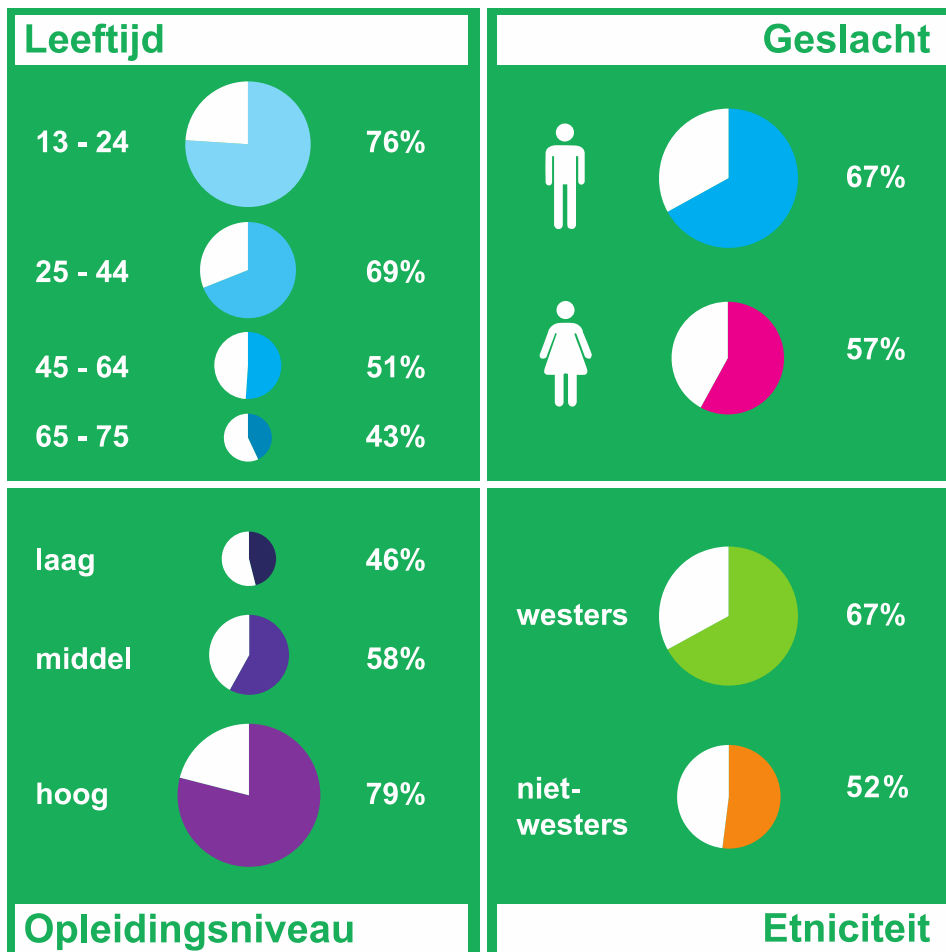
Voor iedereen de basis op orde houden

Voorop blijft staan dat alle Rotterdammers moeten kunnen blijven rekenen op voldoende en kwalitatief goede voorzieningen om binnen en buiten te bewegen. Ons uitgangspunt bij het bewaken dat dit zo is en zo blijft, is dat de voorzieningen aansluiten bij de uiteenlopende wensen en behoeften en voor iedereen betaalbaar, toegankelijk en bereikbaar zijn. Daarom geven we onze gemeentelijke voorzieningen tegen betaalbare tarieven in gebruik aan sportorganisaties en sporters. De druk op de beperkte ruimte in de stad en onze budgetten

neemt echter toe en vraagt om een nog efficiënter gebruik van alle voorzieningen. Daarnaast houden we nog meer rekening met behoefte onder Rotterdammers bij het nemen van (financiële) beslissingen. Door de 'basis' op orde te houden, werken we direct mee aan een levendig, gezond en aantrekkelijk Rotterdam voor bewoners en bezoekers².

Wijkgericht ondersteunen en verleiden

De stad heeft belang bij sterke sportaanbieders die kunnen inspelen op de (diverse) vraag van de Rotterdammers. We erkennen de waarde van vitale sportverenigingen voor de stad door hen goede ondersteuning te blijven bieden. Daarnaast faciliteren we alle sportaanbieders met een nieuwe aanpak, SportRegie (zie hoofdstuk 4), zodat zij nog beter in staat zijn groepen Rotterdammers met beweegachterstanden te verleiden om meer te gaan bewegen of sporten. Vitaliteit en weerbaarheid van kwetsbare Rotterdammers stimuleren we daarnaast onder andere via zorg, welzijn, re-integratie en jeugdhulpprogramma's.

Sport- en beweegdeelname

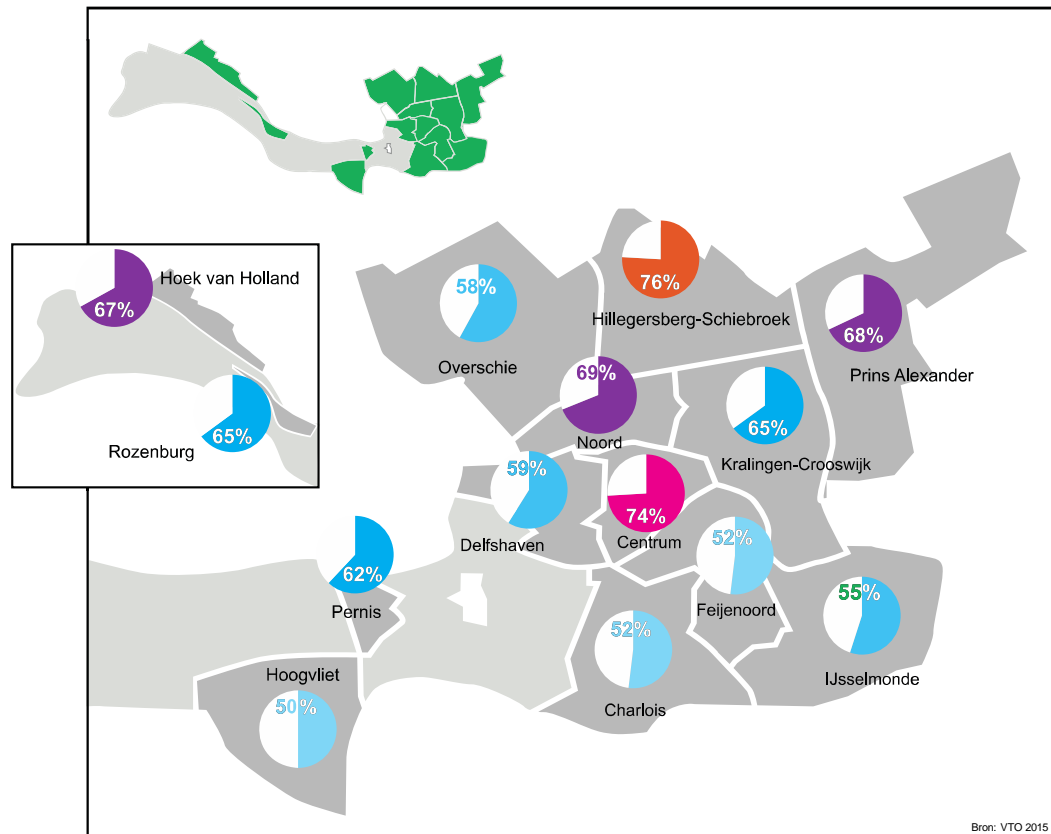
Volgens landelijke richtlijn sportdeelname (RSO), OBI 2015

---

² in aansluiting op programma 'Sterke schouders' en programma Binnenstad, gemeente Rotterdam

Sport- en bewegdeelname

Volgens landelijke richtlijn sportdeelname (RSO), OBI 2015

TREND: Rotterdam is en blijft een relatief jonge stad

Investeren in jeugd en jong toptalent

Bewegen en sport dragen bij aan talentontwikkeling van de jeugd op allerlei vlakken; 21ste eeuwse vaardigheden zoals omgangsvormen, mentale weerbaarheid en een gezonde leefstijl. Daarom investeren we ook de komende jaren in een Schoolsport 2.0-programma en blijven we bijvoorbeeld Schoolsportverenigingen en Talentencentra ondersteunen. In wijken waar overgewicht relatief veel voorkomt, bestendigen en breiden we de bestaande Lekker Fit!-methoden uit. We voeren minder zelf uit maar faciliteren meer, bijvoorbeeld door jonge toptalenten, waar nodig, hulp te bieden in hun ontwikkeling.

We verwachten van de investeringen in de jeugd, de werknemers van de toekomst, relatief veel maatschappelijk en economisch rendement voor de stad.

Topsportontwikkeling en topevenementen

Het sportieve klimaat van de stad wordt versterkt door topsport en topevenementen. Topsport krijgt in Rotterdam de kans zich te ontwikkelen met een focus op de sporten die passen bij het DNA van de stad: internationaal, grensverleggend en no-nonsense. Breedtesport en topsport verbinden we op zoveel mogelijk punten, zodat ze optimaal van elkaar kunnen profiteren. Een jaarlijkse evenementenkalender met breedte-, multi- en

topsportevenementen geeft de economie een forse stimulans. Innovatieve cross-overs met andere sectoren vergroten de economische en sociaal-maatschappelijke spin-off voor de stad. Door een sterke focus te leggen op dat wat past bij de stad, verwachten we meer rendement te behalen.

Uitdagen van andere sectoren, bedrijven en Rotterdammers

We leggen zoveel mogelijk verbindingen tussen sport en andere sectoren en verstevigen deze door vanuit ons gemeenschappelijk belang met elkaar op te trekken. Datzelfde geldt voor verbindingen tussen ons als gemeente en het bedrijfsleven, door netwerken en kennis te koppelen of budgetten te stroomlijnen. We dagen andere sectoren, bedrijven en Rotterdammers uit om nieuwe plannen te ontwikkelen en nieuwe activiteiten, evenementen of investeringen in voorzieningen te realiseren.

TREND: digitalisering en robotisering

Meer innovatie, kennisdeling en promotie

Regelmatig ontstaan in een stad als Rotterdam grensverleggende innovatieve concepten door samenwerking tussen partners uit verschillende sectoren. Deze kennis willen we delen. Aan een aantal van deze innovaties willen we in samenwerking met kennisinstellingen gedegen onderzoek koppelen en daarmee zowel in economisch als sociaal-maatschappelijk opzicht de baten van bewegen en sport aantonen voor de stad.

Duurzaamheid wordt vanzelfsprekend

Rotterdam maakt stevig werk van duurzaamheid³. De stad moet groener en gezonder; schonere energie tegen lagere kosten, betere luchtkwaliteit en minder vervuiling. Hier heeft elke Rotterdammer baat bij, maar zeker ook de sportende. Schone lucht is immers prettig om in te bewegen. Omgekeerd dragen bewegen en sport veelal bij aan een schone stad; fietsen en wandelen zijn voorbeelden van duurzaam vervoer met een minimale impact op de luchtkwaliteit. Door een duurzame (ver)bouw van sportaccommodaties te stimuleren kan ook daar het energieverbruik omlaag. Duurzaamheid moet ook in de sport vanzelfsprekend zijn.

---

³ Programma Duurzaamheid, gemeente Rotterdam, 2015-2018.

Ted Heil

'In 2006 kwam ik door een tv spotje in aanraking met freerunnen,' vertelt Ted. Hoewel de 22^e jarige Rotterdammer nog niet precies wist wat de sport inhield, was hij meteen verkocht. Hij ging het gewoon doen: samen met vrienden freerunnen. Al snel ontmoette hij talrijke liefhebbers, uit het hele land. Maar Ted wilde meer: 'In 2009 leerde ik via een vriend tricking kennen. Dat is verwant aan freerunnen. Sindsdien beoefen ik beide urban sporten.' Dat deed Ted goed. Zo goed zelfs, dat hij tegenwoordig als semi-professional ermee bezig is: 'Ik zit in [Friends Crw](#), en als team verzorgen wij optredens en workshops. Maar de urban sporten hebben me veel meer opgeleverd: mijn huidige vrienden heb ik via freerunnen en tricking ontmoet. Deze urban sporten hebben een socialer mens van me gemaakt.'

3. Sportvoorzieningen versterkt

Een rondje hardlopen in het park, naar judo of gym in de gymzaal om de hoek of trainen op Zuid met als ambitie topsporter te worden. Welke manier Rotterdammers ook kiezen om te bewegen of sporten: de stad wil iedereen uitnodigen om dit zo laagdrempelig en plezierig mogelijk te kunnen doen.

Een vooruitblik op 2020

In 2020 zijn er voldoende betaalbare sportvoorzieningen van goede kwaliteit verspreid in de stad. Sporters maken naar volle tevredenheid gebruik van de sportvoorzieningen: of het nu om een hardlooptroute, een sportveldje, sporthal of gymzaal, buitensportcomplex, zwembad of topsportaccommodatie gaat. Ze worden intensief en multifunctioneel gebruikt waar het kan. Een aantal sporthallen, zwembaden, sportparken biedt naast een uitgebreid sportaanbod extra

diensten aan, in samenwerking met maatschappelijke organisaties en niet te vergeten het Rotterdamse bedrijfsleven. Denk dan aan kinderopvang, wellness, catering, aanbod voor ongeorganiseerde sporters, enzovoort. De inrichting van een aantal locaties is gemoderniseerd. Via een digitaal verhuurloket kunnen Rotterdammers eenvoudig vanuit huis een sportruimte huren. De dienstverlening sluit daarmee nog beter aan bij de vraag vanuit de stad.

Sportcampus op komst

In 2015 is gestart met de aanleg van de Sportcampus. De Sportcampus en Park de Twee Heuvels worden samen het sporthart van Rotterdam. Rond 2018 zal de renovatie van Park de Twee Heuvels gereed zijn.

De Sportcampus wordt een dynamisch knooppunt van onderwijs, sport en economie. Zeven dagen per week biedt de Sportcampus al zijn sporters, bezoekers, werknemers en werkgevers dé faciliteiten en diensten die zij nodig hebben. Op de Sportcampus nemen de gebruikers van de voorzieningen en de tussenliggende openbare ruimte de belangrijkste plaats in. Binnen de Sportcampus komen alle onderdelen van het Rotterdamse sportbeleid bij elkaar, waardoor ze elkaar versterken. De Sportcampus krijgt een grote betekenis bij het stimuleren van bewegen op Rotterdam-Zuid en wordt het boegbeeld van Rotterdam als Sportstad.

In de stad kunnen Rotterdammers experimenteren met het huren van verrassende locaties zoals een loods of een leegstaand terrein. Of met mede-exploitatie van een sportvoorziening. Ondernemers en/of Rotterdammers realiseren sportvoorzieningen voor tal van nieuwe sporten. De Sportcampus op Zuid groeit anno 2020 in haar rol als hét voorbeeld van divers, intensief en multifunctioneel gebruik. In dit gebied komen buiten- en binnensport, top- en breedtesport, onderwijs, georganiseerd en ongeorganiseerd sporten en bewegen, publiek en privaat samen. De voorzieningen in de openbare ruimte worden daarnaast volop gebruikt voor bewegen en sport. Er wordt hardgelopen, gefietst en gewandeld langs mooie routes die hiervoor verder zijn geoptimaliseerd, zoals langs het Nieuwe Maasparcours.

In de wijken, op straat, op de pleintjes en sportveldjes wordt in een goede sfeer en met plezier volop gesport zowel door sportclubs, andere organisaties als individuele Rotterdammers. Sporters hebben veel plezier van de apps, websites en wearables die hen helpen om de voor hen meest aantrekkelijke routes en voorzieningen te vinden.

In 2020...

- beschikt Rotterdam over voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen voor breedte- en topsport verspreid over de stad.
- wordt de bezettingsgraad van sportvoorzieningen, waar mogelijk en gewenst, hoger

door intensiever gebruik en multifunctionele inzet.

- stimuleren we realisatie-, exploitatie-, en beheerinitiatieven op ruimtelijk- en voorzieningengebied vanuit Rotterdammers, organisaties en marktpartijen, waar dat kan.
- nodigt de buitenruimte nog nadrukkelijker uit om meer te bewegen en zijn de sportvoorzieningen beter bekend in de stad.

Actielijnen

Actielijn 1: voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen

Situatie anno 2016:

Rotterdam heeft een rijke historie wat betreft sport en een uitgebreide infrastructuur voor de breedtesport⁴. Denk aan sportvelden en tennisbanen, sporthallen, gymzalen en zwembaden, maar ook aan de vele sportveldjes in de wijken, waaronder Krajicek Playgrounds en Cruiffcourts. Maar ook grote openbare sportvoorzieningen, zoals sportplaza Zuiderpark, Schuttersveld of Lloydmultiplein, fitnesscentra enzovoort⁵. En natuurlijk niet te vergeten tijdelijke accommodaties zoals de overdekte ijsbaan in de winter.

Ook het aanbod aan voorzieningen voor topsport is gevarieerd. Tot de topsportvoorzieningen behoren het Topsportcentrum Rotterdam, de Willem-Alexander Baan, het Victoria Tenniscomplex, Sportpaleis Ahoy, Hockeyclub Rotterdam, het Neptunus Familiestadion, het CHIO-terrein (Rotterdamse Manege met Grand Stand Gebouw) en drie voetbalstadions: Het Kasteel (Sparta), Woudesteijn (Excelsior) en De Kuip (Feyenoord). Een belangrijk deel van deze sportvoorzieningen wordt, ook gebruikt door de breedtesport en het onderwijs.

De verhouding tussen vraag en aanbod in Rotterdam is stedelijk gezien in wankel evenwicht. Gebiedsgericht zien we, op verschillende locaties, tekorten. Tegelijkertijd is er in een aantal sportvoorzieningen op bepaalde tijdstippen nog ruimte. Zo is er voor verenigingssporten (binnen en buiten) op een aantal locaties in het competitie seizoen een tekort. Maar op andere momenten zijn locaties onderbenut. Een ander voorbeeld is dat er voldoende multifunctionele sportveldjes zijn in de wijken waar intensiever gebruik mogelijk is, bijvoorbeeld door sportverenigingen. De voorzieningen om de groei in de ongeorganiseerde sport op te vangen kunnen ook nog beter worden benut.

Gebruikers waarderen de gemeentelijke sportvoorzieningen met een ruime voldoende⁶, maar een aantal accommodaties moet worden verbeterd wat betreft sfeer, uitstraling, hygiëne en duurzaamheid. Gymzalen krijgen een krappe voldoende. Een aantal gymzalen, sporthallen en zwembaden is aan vervanging toe. Op de buitensportcomplexen kunnen de verenigingseigendommen (kantines, kleedkamers) veelal een kwaliteitsimpuls gebruiken.

⁴ Breedtesport is alle vormen van georganiseerd en ongeorganiseerd bewegen, die niet tot topsport, beroepssport of professionele sportbeoefening behoren.

⁵ Voor een overzicht van sportvoorzieningen in aantallen, zie het overzicht in de bijlage.

⁶ Klanttevredenheidsonderzoeken gemeentelijke sportaccommodaties, Micra, 2015.

Hierom is in 2016 de 1/3-regeling ingevoerd; sportclubs kunnen 1/3e deel van de kosten lenen, ontvangen 1/3e subsidie en dragen zelf 1/3e deel van de kosten.

Doel voor 2020

Rotterdam beschikt over voldoende, kwalitatief goede en betaalbare sportvoorzieningen verspreid over de stad die aansluiten op de vraag⁷.

Acties 2016 – 2020

Gericht op de Kwantiteit

- Het periodiek opstellen van een vraag/aanbod-analyse voor de sportvoorzieningen met een behoeftebepaling voor de toekomst (sluiting, vervanging, nieuwbouw). Hiermee kan tijdig worden geanticipeerd op ruimtelijke ontwikkelingen en zal worden gezocht naar nieuwe samenwerkings- en financieringspartners.
- Nieuwe sportvoorzieningen die in 2017-2020 worden gerealiseerd zijn:
  - een 50- en 25-meterbad in het kader van Hart van Zuid;
  - vervanging van zwembad Afrikaanderbad door een nieuw zwembad in het 'Huis op Zuid';
  - realisatie van Sportcampus Stadionpark, eerste fase.
- Ontwikkeling van een nieuw voetbalstadion voor Feyenoord wordt ondersteund op voorwaarde dat dit bijdraagt aan de sociaal-maatschappelijke, economische en sportieve ontwikkeling van Rotterdam (-Zuid).
- Op buitensportcomplexen, vooral voor voetbal en hockey, investeren we waar nodig in uitbreiding én kwaliteitsverbetering door aanleg van kunstgrasvelden.

Gericht op kwaliteit en betaalbaarheid

- Gemeentelijke accommodaties worden qua uitstraling van het gebouw en inrichting gemoderniseerd waar dat noodzakelijk is, rekening houdend met wensen vanuit onderwijs, sportverenigingen en nieuwe doelgroepen.
- Het budget voor de 1/3e-regeling voor de clubgebouwen van sportclubs wordt verhoogd en met een eenmalige investering wordt een inhaalslag op gebied van onderhoud van deze clubgebouwen mogelijk gemaakt.
- De gemeente investeert in een kwaliteitsslag op ten minste 6 buitensportcomplexen in de stad.
- De toegankelijkheid voor mindervaliden van bestaande gemeentelijke voorzieningen en verenigingseigendommen wordt gestimuleerd door inzet van een incidenteel budget. Nieuwe voorzieningen moeten voldoen aan de wettelijke eisen voor toegankelijkheid van sportaccommodaties.
- Gemeentelijke voorzieningen geven we tegen betaalbare tarieven in gebruik om de bereikbaarheid van sport voor zoveel mogelijk Rotterdammers te waarborgen.

---

⁷ In maart 2014 zijn de strategische uitgangspunten 2013-2016 door het college vastgesteld. Zie bijlage voor de *Kernpunten Strategische Uitgangspunten Sportvoorzieningen*. Deze uitgangspunten hanteren we ook in de periode 2017-2020.

Gericht op duurzaamheid

- Verbetering van de energiezuinigheid van bestaande gebouwen. Waar nodig en passend binnen de financiële kaders worden installaties aangepast met energiebesparende maatregelen, zonnepanelen, LED verlichting etc.
- Nieuwe gebouwen moeten voldoen aan de eisen van het duurzaamheidsinstrument voor bouw BREEAM⁸-good met een streven naar 'very good'.
- Er is ruimte om te experimenteren met innovatieve duurzaamheidsconcepten, denk aan energieopwekkende vloeren en tegels.
- Sportverenigingen worden gestimuleerd om energiebesparende maatregelen te nemen en zo de energiekosten van hun verenigingsgebouwen te verlagen. Bijvoorbeeld via het project 'Scoren met Energie'; een gratis scan voor verenigingen om energiebesparende maatregelen in beeld te brengen.

Actielijn 2: intensiever gebruik van bestaande sportvoorzieningen

Situatie anno 2016

De veldsporten voetbal en hockey kennen vooral veel druk op de zaterdagen in verband met de competitie, terwijl op zondagen veel capaciteit beschikbaar is. In de sporthallen is vooral de druk in de wintermaanden hoog als naast de binnensporten ook een aantal buitensporten gebruik maken van de zaal. Rotterdam heeft met de huidige zwemwatercapaciteit een (grof) evenwicht. De hoeveelheid zwemwater is krap voor les- en schoolzwemmen en er is een overschot voor het recreatief zwemmen.

Er is ruimte om op een aantal locaties, zonder uitbreiding of nieuwbouw van voorzieningen, de bezettingsgraad te verhogen. Denk aan het aanpassen van competitietijden of het aanbieden van een programmering en/of service die beter aansluit op de vraag. Ook kunnen voorzieningen een nog bredere maatschappelijke functie voor de wijk vervullen, door medegebruik, multifunctionaliteit en samenwerking met private partijen, maatschappelijke organisaties en sportbonden. Daarin maken we als gemeente al stappen. Deels voor specifieke sportvoorzieningen, maar deels ook breder dan dit⁹.

Schaatsbaan Rotterdam

Sinds enkele jaren heeft Rotterdam weer een schaatsbaan. Schaatsbaan Rotterdam won in 2013 het Stadsinitiatief. Vanaf die tijd is er een jaarlijks terugkerende 400-meter-wedstrijdschaatsbaan en 800 vierkante meter aan fun-schaatsbaan op een bestaand sportterrein in Rotterdam.

De initiatiefnemers van Schaatsbaan Rotterdam kozen bewust voor een sportlocatie waar al veel faciliteiten aanwezig zijn, waardoor het terrein waar de schaatsbaan ligt een dubbele functie kan vervullen. Veldsporten in het voorjaar, zomer en najaar, schaatsen in de winter. Het terrein wordt hierdoor het gehele jaar ten volle benut en hierdoor valt de investering vele malen lager uit.

Dit voorbeeld leert dat een faciliterende gemeente die ondernemende bewoners het voortouw laat nemen, de stad en de Rotterdammers uiteindelijk heel veel oplevert.

---

⁸ BREEAM is een beproefd instrument om integraal de duurzaamheid van nieuwe gebouwen, bestaande gebouwen, gebieden en sloopprojecten te meten en te beoordelen.

⁹ In de beleidsplannen Binnensport 2017-2020, Buitensport 2017-2020 en het Zwembeleid 2025, geven we als gemeente onder andere weer op welke manier we bestaande voorzieningen efficiënter kunnen benutten.

Doel voor 2020

Verhogen van de bezettingsgraad van gemeentelijke sportvoorzieningen, waar mogelijk en gewenst, door intensiever gebruik en multifunctionele inzet.

Acties 2016 – 2020

- Het ontwikkelen van een speciale marketing-/communicatiestrategie die inspeelt op divers gebruik om nieuwe doelgroepen aan te trekken in gymzalen, sportzalen en sporthallen.
- Het verder inrichten van een digitaal verhuurloket voor verhuur van sportruimtes in gemeentelijke sportvoorzieningen.
- Het stimuleren van samenwerking tussen sport- en beweegaanbieders en sport, welzijn/gezondheid, onderwijs en het bedrijfsleven om zowel programmering te verbeteren als optimaal gebruik te maken van de beschikbare capaciteit.
- Samenwerking tussen sportverenigingen wordt aangemoedigd om beschikbare ruimte efficiënter te gebruiken. Denk aan de spreiding van het gebruik van sportvelden over het hele weekend.
- Ondernemerschap bij vitale sportverenigingen gericht op het aan zich binden van nieuwe doelgroepen wordt gestimuleerd en waar nodig ondersteund. Bij blijvende onderbezetting op sportvelden nemen we maatregelen.
- Bij een aantal zwembaden zijn er mogelijkheden voor sleutelbeheer en mede-exploitatie door zwemverenigingen.

Actielijn 3: ruimte voor innovatie en ondernemerschap

Situatie anno 2016

Rotterdam is een ondernemende stad en wordt vaak hét laboratorium van Nederland genoemd, ook op gebied van bewegen en sport. Of het nu gaat om programmering of realisatie of mede-exploitatie van voorzieningen; er vindt continu vernieuwing plaats. Plannen van ondernemers of burgerinitiatieven faciliteert de gemeente waar het kan. Voor particulieren of bedrijven die op zoek zijn naar ruimte (indoor of outdoor) voor hun initiatief, is het niet altijd duidelijk op welke manier de gemeente kan faciliteren en waar zij kunnen aankloppen.

Bij realisatie van nieuwbouw of ontwikkeling van een bestaande voorziening wordt regelmatig gestreefd naar een publiek-private samenwerking. De samenwerking tussen overheid en bedrijfsleven op dit gebied is voor verbetering vatbaar. In samenwerking met kennisinstellingen, Rotterdam Partners en een aantal bedrijven, worden de do's -and- don'ts van samenwerking rondom sport- en beweegprogramma's in relatie tot maatschappelijk sportvastgoed en sportcomplexen verkend om de samenwerking en efficiency in de ontwikkeling/exploitatie van vastgoed te verbeteren.

Doel voor 2020

Het stimuleren van realisatie-, exploitatie-, en beheerinitiatieven op ruimtelijk- en voorzieningengebied vanuit Rotterdammers, organisaties en marktpartijen, waar dat kan.

Acties 2016 – 2020

- Initiatieven uit de markt worden zo goed mogelijk begeleid. Rotterdammers met een ruimtevraag en haalbare businessplannen kunnen terecht bij één loket. We bekijken welke gemeentelijke hefboombudgetten we daarvoor kunnen benutten.
- Experimenten op het gebied van zelfbeheer worden gestimuleerd, mits die niet ten koste gaan van de kerntaken van de betreffende sportvoorziening. Denk aan mede-exploitatie en bijbehorende programmering door bewoners(organisaties) in sportaccommodaties, maar ook aan het gebruik van leegstaande loodsen of terreinen door urban sporters.
- Het stimuleren en faciliteren van vernieuwing op het gebied van bewegen/sport, buitenruimte, duurzaamheid en mobiliteit, onder andere door middel van CityLab010 en de regeling urban sports.
- Er zal nauwer worden samengewerkt met het Rotterdamse bedrijfsleven, onder andere via Rotterdam Partners, om te verkennen of gemeente en markt elkaar meer kunnen versterken als het gaat om stichting, exploitatie of gebruik van sportaccommodaties.
- De universiteit Utrecht onderzoekt samen met bedrijven en een aantal gemeenten waaronder Rotterdam good practices op gebied van publiek-private samenwerking en realisatie en/of exploitatie van sportaccommodaties. Doel is deze kennis te delen.

Giovanni Kloeg

Giovanni (15) is voetballer in hart en nieren. In de buurt wonen veel studenten en als die een potje voetballen, is Giovanni steevast van de partij. 'Ik voel me lekker in mijn vel als ik aan het voetballen ben', zegt Giovanni. Keepen heeft zijn passie en het liefst staat hij dan ook op doel. Hij vindt het leuk dat hij steeds beter wordt. Dat blijft niet onopgemerkt: Giovanni is gevraagd mee te keepen met het talententeam Rotterdam Noord van Challenge010. Graag wil hij daarmee verder gaan. En dat niet alleen, als het enigszins mogelijk is, wil hij prof worden. Als dat ooit lukt, zien we Giovanni nog eens op tv.

Actielijn 4: lekker buiten bewegen en sporten

Situatie anno 2016

Steeds meer Rotterdammers sporten en bewegen in de openbare ruimte. Vooral de deelname aan route-gebonden sporten zoals hardlopen, wandelen en fietsen stijgt sterk.

Ook urban sports zoals, BMX, freerunning, bootcamp en evenementen zoals 'urbanathlon', winnen steeds meer aan populariteit.

Mogelijkheden om te sporten in de openbare ruimte zijn in te delen in formele en informele sportvoorzieningen. Formele sportvoorzieningen zijn aangelegd met sport als doel: multifunctionele sportveldjes, beachvolleybal courts, Cruiff Courts, Krajicek Playgrounds, basketbalveldjes, fitnessstoestellen etc.

Rotterdam heeft de afgelopen jaren fors geïnvesteerd in de aanleg van multifunctionele sportveldjes in de wijken, waardoor de basis op orde is. De Visie "Kom op naar Buiten"! De integrale visie op spelen, sporten, bewegen en ontmoeten in de wijken voor alle Rotterdammers is het beleidskader voor sport en bewegen in de wijken. Op basis van dit beleidskader wordt behoefte- en gebiedsgericht gekeken of en waar er in de wijken aanpassingen voor (formele) voorzieningen voor sport en bewegen nodig zijn. Ook programmering in de buitenruimte is onderdeel van de Visie "Kom naar Buiten". Over de programmering vindt afstemming plaats met de sportregisseur in het gebied. Voor sportverenigingen biedt dit kansen om ook in de wijk activiteiten aan te bieden.

Informele sportvoorzieningen liggen in de openbare ruimte en worden gebruikt voor sport en bewegen, maar zijn hier niet specifiek voor aangelegd. Vooral parken, wandel- en fietsroutes langs water en groen zijn in potentie populaire locaties om te sporten en te bewegen.

Rotterdam heeft de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in veilige fietsroutes om van 'a' naar 'b' te komen. De mogelijkheden om daar meer sportief en recreatief te wandelen, te fietsen en te hardlopen langs aantrekkelijke, veilige routes zijn nog lang niet op orde. Het vele water en groen in Rotterdam biedt hiervoor wel unieke mogelijkheden: denk aan Het Nieuwe Maasparcours, de Rotte of de Schie. Deze mogelijkheden optimaal geschikt te krijgen, vergt een lange adem waarvoor in 2017-2020 de eerste stappen worden gezet.

Ook in een aantal parken is de afgelopen tien jaar veel in sport en bewegen geïnvesteerd: denk aan Sportplaza Zuiderpark in het Zuiderpark of de sportvoorzieningen in het Roel Langerakpark. Park de Tweeheuvels en Sportcampus Stadionpark zijn in planvorming. In sommige parken ontbreekt echter nog een aantal ondersteunende faciliteiten, zoals watertappunten of toiletten.

De buitenruimte wordt steeds meer gebruikt door sporters die geen specifieke inrichting nodig hebben: er wordt gebruikgemaakt van straatmeubilair of mensen nemen zelf materialen mee. De voornaamste randvoorwaarde die de gemeente hier kan stellen is 'schoon, heel en veilig' en we kunnen een bijdrage leveren aan de bekendheid van mogelijkheden.

Doel voor 2020

De buitenruimte in Rotterdam nodigt nog nadrukkelijker uit om meer te bewegen en de sportvoorzieningen zijn beter bekend in de stad. De informele sportvoorzieningen in de buitenruimte zijn beter geschikt voor 'sportief medegebruik'.

Acties 2016 – 2020:

- In 2020 zijn de sport- spel- en beweegplekken in de wijken nog beter afgestemd op de vraag. De visie op sport en bewegen in de wijken staat in de Integrale Visie “Kom op naar Buiten! De Rotterdamse integrale visie op spelen, sporten, bewegen en ontmoeting in de wijken voor alle Rotterdammers.
- In een aantal wijken is een tekort aan sportverenigingen en ruimte voor buitensportbeoefening. Omdat kinderen veelal sporten in de wijk, is de afstand tot een sportclub voor hen letterlijk te groot. Daarom is het wenselijk om te onderzoeken of een formeel multifunctioneel sportveld ten behoeve van verenigingssport ingepast kan worden in die wijken. Hierbij is belangrijk dat het gebruik van de ruimte door een brede groep kinderen en jongeren niet onnodig wordt beperkt, maar juist wordt gestimuleerd door (het gebruik door) een sportvereniging.
- In 2020 is een sportief-recreatief netwerk van wandel- fiets- en hardlooperoutes benoemd. Deze routes zullen via de reguliere onderhoudsplanningen worden verbeterd voor sport en bewegen (goede ondergronden, breedtes paden etc).
- Daarnaast zal worden onderzocht welke routes, passend binnen financiële kaders, kunnen worden gefaciliteerd met bijvoorbeeld verlichting (een grote wens van veel sporters, vooral in de winter), markering en ondersteunende voorzieningen zoals elementen (ook) geschikt voor sport en bewegen en watertappunten. Er kan bijvoorbeeld door middel van de app Strava¹⁰ gekeken worden welke routes worden gebruikt.
- Voor de promotie van deze routes en voorzieningen ontwikkelen we een marketing-/communicatiestrategie, zodat we de verschillende doelgroepen met de juiste (lifestyle)boodschap via verschillende middelen (internet, apps, boekjes etc.) bereiken.
- Schoon, heel en veilig is een randvoorwaarde die valt binnen het regulier beleid van de gemeente voor een schone omgeving, zoals in de parken.
- We gaan het buitengebied inclusief de voorzieningen, daar waar het kan, beter benutten voor (extreme) outdoorsporten en urbansports.
- Sport en bewegen maken we ook in de inrichting van de binnenstad meer zichtbaar door middel van verrassende elementen en activiteiten die uitnodigen tot sport en bewegen.

---

¹⁰ **Strava** is een website en mobiele applicatie waarmee sportprestaties kunnen worden bijgehouden via GPS. Via de software kunnen sportieve inspanningen worden gepland, opgeslagen, en kunnen prestaties met andere gebruikers worden vergeleken. Strava is met name populair voor gebruik bij wielrennen en hardlopen, maar kan ook bij een reeks andere sporten worden ingezet, waaronder zwemmen, schaatsen, surfen, skiën en snowboarden.

Timothy dos Santos

Timothy(25) doet aan tafeltennis. Helemaal vanzelfsprekend is het sporten niet. Door een complicatie bij zijn geboorte is er iets mis met de signalen die zijn hersens naar zijn benen sturen. Voor Timothy is sporten daardoor lastiger dan voor veel andere mensen.

Timothy sport samen met andere mensen met een beperking. Als g-sporters zijn ze goed geïntegreerd binnen de tafeltennisclub. Timothy: "Als sportverenigingen nog meer aandacht voor de g-sport hebben, komt er ook meer animo van andere g-sporters." Op de vereniging waar hij vroeger tenniste was een mevrouw die zich inzette voor de leden met een beperking. Dat maakte veel uit. "Ze bracht ons bijvoorbeeld naar toernooien, zo praktisch kan het zijn", herinnert hij zich. Timothy heeft ook aan zwemmen gedaan. Hij is blij dat Rotterdam veel mogelijkheden biedt voor g-sporters. "Sporten betekent heel veel. Het is gezond en sporten brengt je in contact met andere mensen. Volgens mij is dat minstens zo belangrijk."

Linah Tahrioui

Linah is 9 jaar. Ze houdt van sporten, na zwemmen en turnen koos ze voor boksen. 'Mijn broertjes en vader boksen ook. Ik vind het erg leuk om te doen, ik train wel drie keer in de week, maar het liefst ga ik vijf keer'. Volgens haar vader doet boksen Linah erg goed. Ze doet het nu zo twee jaar en je merkt aan haar dat ze weerbaarder is, ze heeft meer zelfvertrouwen. Voor hem is het belangrijkste dat ze het naar haar zin heeft, maar Linah wil meer. Ze wil beter worden. Misschien is zij wel de volgende Nouchka Fontijn!

4. Meer Rotterdammers in beweging

Of je nu bij een club sport of elke week zelf met vrienden afspreekt om te voetballen in het Kralingse bos. Of je nu jong bent of wat ouder, of juist de ouder bent van jonge kinderen. Elke Rotterdammer heeft zijn of haar eigen manier om in beweging te komen en te blijven. Op zijn of haar eigen tempo en eigen niveau. Sporten en bewegen: het is voor iedereen dichtbij, toegankelijk, betaalbaar en beschikbaar. We wakkeren bij iedereen de Rotterdamse sportspirit verder aan, te beginnen bij onze jeugd.

Een vooruitblik

CityLab010

Als gemeente willen we zoveel mogelijk ruimte geven aan initiatieven, niet alleen in de sport, maar op allerlei gebieden die de Rotterdammers raken en belangrijk vinden. CityLab010 is één van die manieren om meedenken en meedoen door inwoners, ondernemers en organisaties te stimuleren.

Op www.citylab010.nl ontmoeten Rotterdammers met goede ideeën en hart voor de stad elkaar. Mensen met expertise, middelen en relevante netwerken. Ideeën delen heeft voordelen: het versterkt een plan, betreft andere Rotterdammers erbij en maakt nieuwe samenwerkingen mogelijk. Dit maakt CityLab010 tot dé werkplaats voor de stad van morgen.

Via CityLab010 kunnen Rotterdammers in contact komen met financieringsbronnen voor de uitvoering van een plan, ook op sport- en beweeggebied. Denk aan banken, fondsen, crowdfunding of subsidies.

Meer en meer Rotterdammers sporten en bewegen in 2020; iedereen op zijn of haar eigen niveau en op een manier die bij hem of haar past. Plezier staat hierbij voorop. Rotterdammers met talent vinden in de stad de juiste faciliteiten om hun talent optimaal te ontwikkelen.

Rotterdam beschikt over een grote hoeveelheid vitale sportverenigingen met een divers aanbod waar veel vrijwilligers zich voor inzetten. Verspreid in de stad zijn er vitale verenigingen met een goed pedagogisch klimaat en met een maatschappelijke meerwaarde voor de wijk. Zij pakken de ruimte om eigen inkomsten te genereren. De clubs beschikken over betaalbare accommodaties, krijgen zo nodig verenigingsondersteuning en bieden naast hun reguliere aanbod steeds vaker flexibel en vernieuwend aanbod. Daarnaast groeit het aantal particuliere sportaanbieders. Partijen in de wijk die aanbod verzorgen voor specifieke groepen of meer stedelijk georiënteerde partijen die bijvoorbeeld via social media evenementen en activiteiten opzetten.

Rotterdammers die zich minder of niet geroepen voelen om zich bij een vereniging of particuliere sportaanbieder aan te sluiten, kunnen eenvoudig hun eigen sportieve weg gaan. De zogenoemde ongeorganiseerde sporten, denk aan hardlopers, wielrenners, bootcampers en parkfitness, maar ook urban sports als BMX-en skaten, kunnen terecht op wegen, pleinen en parken. Mede met behulp van de huidige technologie zoals sportapps en online route-informatie weten deze sporters hun weg in de stad te vinden. Zowel de topsporter als de verenigingssporter en de 'zelfsporter'. Alleen of in groepsverband. Jong tot oud: zoveel mogelijk vormen van sport en bewegen hebben in 2020 in Rotterdam volop de ruimte.

In 2020...

- sporten en bewegen meer Rotterdammers hun leven lang. De verschillen in de beweeg- en sportdeelname per gebied zijn kleiner door een stijging in de gebieden die nu achterblijven en (minimaal) stabilisatie in de andere gebieden.
- omarmen meer vitale sportverenigingen het sportief ondernemerschap en spelen in op flexibiliteit, modernisering en vernieuwing van hun aanbod, aansluitend bij de veranderende wensen en behoeftes van Rotterdammers.
- ervaren kinderen al van jongs af aan het plezier dat sport en bewegen biedt, doordat ze ontdekken welke sporten er zijn, wat bij ze past en ze zo geïnspireerd raken om tijdens, maar ook na de basisschooltijd te blijven sporten en bewegen.
- zijn er ook voor Rotterdammers met een beperking voldoende passende mogelijkheden om te bewegen en te sporten.
- biedt de stad volop mogelijkheden voor innoverende en aansprekende sportactiviteiten en sportevenementen voor en door de Rotterdammers.

Actielijnen

Actielijn 1: Rotterdammers sporten en bewegen een leven lang

Situatie anno 2016

De sportparticipatie onder Rotterdammers tussen 6 en 80 jaar is in 2015 gestegen tot 62%¹¹; een lichte stijging ten opzichte van de voorgaande jaren, waarin het aantal sporters vanaf 2009 stabiel bleef (59%). Opvallend is dat de stijging in Rotterdam geheel is toe te rekenen aan het aantal mensen dat individueel of met anderen ongeorganiseerd sport. Dat wil dus zeggen: niet bij een sportvereniging, een sportschool of fitnesscentrum. Naast een toename in sportparticipatie zijn Rotterdammers ook meer gaan bewegen. Dat zien we terug in de stijging van het aantal Rotterdammers dat aan verschillende beweegnormen voldoet zoals de Nederlandse Norm Gezond Bewegen¹².

We zien verschillen in de sport- en beweegdeelname per gebied. In Hillegersberg-Schiebroek en Rotterdam Centrum is het sportparticipatiecijfer in 2015 in totaal het hoogst. In Feijenoord, Hoogvliet en Charlois het laagst. We zetten een aantal instrumenten in om drempels weg te nemen voor groepen die achterblijven in sport- en beweegdeelname. Denk aan het Jeugdsportfonds, inzet van buurtsportcoaches, Rotterdam Sport op Maat, Rotterdam Lekker Fit!, Sportplusclubs en SportRegie. Met dit laatste zetten we gebiedsgericht en heel specifiek in op Rotterdammers in alle levensfasen. Per gebied wordt de sportdeelname van Rotterdammers in alle levensfase geanalyseerd en wordt passende inzet gepleegd. Zo wordt er bijvoorbeeld in gebieden waar veel senioren wonen en de sportdeelname van die groep

---

¹¹ Sporten en bewegen door Rotterdammers 2015, OBI, gemeente Rotterdam 2016. We hanteren net als andere steden de landelijke richtlijn Sportdeelname (RSO) die een sporter meetelt als sporter als deze minstens 12 keer per jaar sport. Zie de bijlage voor onderliggende tabellen.

¹² Om een goede gezondheid te behouden is het gewenst ten minste vijf dagen per week 30 minuten matig intensieve lichaamsbeweging te hebben. Voor kinderen, jongeren en mensen met overgewicht is het gewenste aantal minuten per dag ten minste 60.

achterblijft, ingezet op die doelgroep. In een ander gebied kan de inzet meer liggen bij bijvoorbeeld kwetsbare jonge moeders.

Doel voor 2020

Meer Rotterdammers sporten en bewegen hun leven lang. De verschillen in de beweeg- en sportdeelname per gebied zijn kleiner door een stijging in de gebieden die nu achterblijven en (minimaal) stabilisatie in de andere gebieden.

Acties 2016 – 2020

- We zetten de SportRegie-aanpak door waarbij we met behulp van (social marketing) onderzoek de vraag, behoefte en drempels binnen de verschillende levensfasen in beeld brengen.
- Kennis over de vraag en de behoefte wisselen we actief uit met (commerciële) sportaanbieders en sportorganisaties.
- We brengen per gebied de beweeg- en sportdeelname, het sportaanbod en de bevolkingssamenstelling in kaart en optimaliseren het sport- en beweegaanbod op basis van de vraag. Hiertoe stimuleren we de sportverenigingen, andere non-profit- en commerciële sportaanbieders en helpen hen bij de opzet van aansprekend en passend nieuw aanbod.
- We leggen de juiste verbindingen met zorg-, werk, welzijns- en jeugdprofessionals om de kwetsbare Rotterdammer ook richting passend sport- en beweegaanbod te bewegen.
- We verkennen de mogelijkheden om sport voor volwassenen in armoede (financieel) toegankelijk te krijgen, een voorbeeld is een volwassensportfonds. Uitgangspunt is budgetneutraliteit.

Actielijn 2: van vereniging naar sportief ondernemerschap

Situatie anno 2016

In Rotterdam zijn ongeveer 340 sportclubs actief in allerlei verschillende takken van sport; zowel top- als amateursportverenigingen. Deze sportverenigingen kunnen gebruikmaken van de dienstverlening die stichting Rotterdam Sportsupport aanbiedt en de topsportverenigingen bovendien van de ondersteuning van de stichting Rotterdam Topsport.

Uit vitaliteitsonderzoek (2015) blijkt dat ruim de helft (57%) van de Rotterdamse sportverenigingen zichzelf vitaal vindt en iets meer dan een kwart (28%) enigszins vitaal. Vitale sportverenigingen die meer willen betekenen voor hun omgeving krijgen in Rotterdam de ruimte, onder andere via het Sportplustraject. We kennen al 22 sportplusclubs met vernieuwd aanbod voor de wijk of andere maatschappelijke activiteiten. In 26 wijken tellen we schoolsportverenigingen; verenigingen die in deze wijken op of vlakbij school trainingen geven, zodat de drempel om te gaan sporten veel lager is. Het schoolsportverenigingconcept heeft ook navolging gekregen elders in het land.

Sportverenigingen hebben een belangrijke rol in de stad en dat willen we graag zo houden. Zij bedienen een grote groep Rotterdammers, van jong tot oud. Mensen die sporten via een

sportvereniging blijven gemiddeld veel langer sporten dan mensen die via andere organisaties dan wel zelfstandig sporten. Dat komt door de sterke sociale binding binnen een sportvereniging. Tegelijkertijd is door de toenemende behoefte aan flexibiliteit, kwaliteit en nieuwe beweegvormen, de sport- en beweegmarkt in Rotterdam verder ontwikkeld. Sportaanbieders spelen steeds beter in op de verschillende wensen van Rotterdammers als het gaat om 'beleving', 'uitdaging en prestatie' en de mogelijkheid om 'samen met anderen' te bewegen.

Doel voor 2020:

Meer vitale sportverenigingen omarmen het sportief ondernemerschap en spelen daarvanuit actief in op flexibiliteit, modernisering en vernieuwing van hun aanbod, aansluitend bij de veranderende wensen en behoeftes van Rotterdammers.

Acties 2016 – 2020:

- We zorgen dat er een centraal ondersteuningspunt voor de georganiseerde breedtesport blijft bestaan in de stad. Sportverenigingen en andere non-profit sportaanbieders zoals stichtingen kunnen daar terecht voor ondersteuning op het gebied van organisatie, vrijwilligersbeleid, financiële kwesties etcetera.
- Ondernemende clubs die meer willen betekenen voor hun omgeving krijgen de ruimte, waar nodig stimuleren we het vraaggericht vernieuwen van hun aanbod en begeleiden we hen daarbij.
- Sportverenigingen die grotere maatschappelijke projecten op willen zetten, krijgen daarbij begeleiding. We promoten het uitwisselen van informatie door (sportplus) verenigingen die dergelijke projecten al in huis hebben.

Actielijn 3: kinderen en jongeren op de basisschool en het voortgezet onderwijs blijven bewegen

Situatie anno 2016

De sportdeelname in Rotterdam is het hoogst onder kinderen tussen 6 en 12 jaar. Voor die groep kennen we onder meer het Jeugdsportfonds, de combinatiefunctionarissen, Schoolsport010, Lekker Fit!, side-events voor scholieren rond topsportevenementen en de schoolsportverenigingen. De Rotterdamse jeugd kreeg de afgelopen jaren volop de gelegenheid om kennis te maken met sport en zo te ontdekken welke sport bij hen past. Dit met de gedachte hen structureel aan het sporten te houden, dus ook na de basisschool en het voortgezet onderwijs. Op het voortgezet onderwijs is door Rotterdam Sportsupport en stichting de Verre Bergen met het beweegprogramma Challenge010 specifiek ingezet om de VO-jongeren aan het sporten te brengen dan wel te houden. Inmiddels blijkt alle inzet op jeugd en jongeren haar vruchten af te werpen: we zien een stijging van de sportparticipatie van jongeren tussen de 13 en 24 jaar, van 68% naar 76%¹³. Dit neemt niet weg dat de sportdeelname onder VO-jongeren nog steeds afneemt ten opzichte van de basisschoolleeftijd (van 80% naar 76%). Inzet op de jeugd en hun ouders blijft onverminderd van belang.

¹³ Sporten en bewegen door Rotterdammers 2015, OBI, gemeente Rotterdam 2016. We hanteren net als andere steden de landelijke richtlijn Sportdeelname (RSO) die een sporter meetelt als sporter als deze minstens 12 keer per jaar sport. Zie de bijlage voor onderliggende tabellen.

Doel voor 2020

Kinderen ervaren al van jongs af aan het plezier dat sport en bewegen biedt, doordat ze ontdekken welke sporten er zijn, wat bij hen past en ze zo geïnspireerd raken om tijdens, maar ook na de basisschool te blijven sporten en bewegen.

Acties 2016 – 2020

- De basisschooljeugd maakt via activiteiten op (of via) school en/of in de wijk breed kennis met verschillende sporten- en beweegvormen en aanbieders daarvan. Dit doen we onder andere met het beweegprogramma Schoolsport010.
- Binnen sportstimuleringsprogramma's zetten we 'helden' uit de topsport, uit de urban sports of uit de sociale omgeving van jongeren in als voorbeeldfunctie richting jeugd en jongeren.
- Vakleerkrachten en sportdocenten die schoolsportaanbod verzorgen, geven informatie en begeleiden de jeugd richting sportaanbieders. Waar de fysieke of mentale stap om direct naar een sportvereniging te gaan te groot is, zetten we schoolsportverenigingen in als eerste stap naar blijvend bewegen bij een reguliere sportvereniging of andere sportaanbieder.
- Na het schoolzwemmen stimuleren we kinderen actief om structureel te gaan sporten bij een zwemvereniging.
- We blijven ondersteuning bieden aan sportverenigingen en –aanbieders voor het creëren van een pedagogisch en sociaal veilig klimaat, ook voor de lesbische, homo, bi en/of transgender (LHBT) doelgroep¹⁴. Zoals de afgelopen jaren is gedaan met onder andere de Veilig Sport Klimaat (VSK) trajecten bij voetbalclubs en de inzet van sportpedagogen.
- We gaan de wensen en behoeften¹⁵ binnen de VO-leeftijdsgroep breed delen. Innovatie qua aanbod bij sportverenigingen en andere aanbieders wordt gestimuleerd en ondersteund. Rotterdam Sportsupport en stichting Verre Bergen werken aan een plan voor implementatie van het bewegingsprogramma Challenge010 op het voortgezet onderwijs (VO).
- We verbinden en versterken de inzet vanuit onderwijs en sport op het gebied van ouderbetrokkenheid bij sport en bewegen binnen en buiten de school.
- Door handhaving van het Jeugdsportfonds nemen we zoveel mogelijk eventuele financiële drempels om te bewegen en sporten weg bij jeugd met ouders/verzorgers met een minimuminkomen of minder.

---

¹⁴ Het creëren van een sociaal veilig sportklimaat en de VSK- aanpak richt zich niet uitsluitend op de jeugd maar ook op volwassenen. Homo-emancipatie is een van de onderdelen van VSK, andere onderdelen zijn: tegengaan discriminatie, pesten, de Rotterdamse aanpak veilig voetballen tegenagressie op de sportvelden etc

¹⁵ Kernwoorden zoals verkregen uit social marketingonderzoek bij de sport- en beweegbehoefte van VO jeugd zijn: minder prestatiegericht, meer gericht op ontmoeten en sociale contacten, meer keuzemogelijkheden en flexibel aanbod.

Actielijn 4: ook voor Rotterdammers met een beperking een aantrekkelijk sportaanbod

Situatie anno 2016

Binnen het huidige Rotterdamse sportbeleid is speciale aandacht voor de Rotterdammers met een beperking. Via het servicepunt Rotterdam Sport Op Maat (RSOM) worden mensen met een beperking naar sport begeleid en worden sportverenigingen geholpen met het opzetten of versterken van het aanbod voor deze groep.

Doel voor 2020

Voor Rotterdammers met een beperking zijn er ook voldoende passende mogelijkheden om te bewegen en te sporten. Dit vraagt specifieke aanpassingen die de onderverdeling naar leeftijdsfasen te boven gaat en daarom wordt er, aanvullend op de inzet in de gebieden vanuit SportRegie, centraal op deze groep ingezet.

Acties 2016 – 2020

- We stimuleren en financieren voor een belangrijk deel de netwerkorganisatie Rotterdam Sport op Maat. Daarbinnen verzorgen verschillende partijen gezamenlijk een aansprekend en toegankelijk sportaanbod voor Rotterdammers met een beperking, ook voor chronisch zieken. Bij het servicepunt kunnen Rotterdammers met een beperking terecht met hun vragen over passend aanbod.
- Voor Rotterdammers met een beperking of chronische ziekte is individuele begeleiding naar passend sportaanbod mogelijk¹⁶.
- De toegankelijkheid van sportvoorzieningen van bestaande gemeentelijke voorzieningen en verenigingseigendommen wordt gestimuleerd door inzet van een incidenteel budget. Nieuwe voorzieningen moeten voldoen aan de wettelijke eisen voor toegankelijkheid van sportaccommodaties.
- We laten de wensen en behoeften op het gebied van schoolsport van scholen in het speciaal onderwijs inventariseren en er vindt een heroriëntatie op het aanbod voor die scholen plaats.

Actielijn 5: Rotterdam innoveert en sluit aan bij sportmodernisering en -flexibiliteit

Situatie anno 2016

Ruim 40% van de Rotterdamse sporters, sport of beweegt het vaakst in ongeorganiseerd verband. Hierbij is de groei van het aantal hardlopers vooral opvallend. Net als de uitbreiding

---

¹⁶ Op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) kunnen Rotterdammers met een beperking de meerkosten van een sportvoorziening (bijvoorbeeld een sportrolstoel) vergoed krijgen als de sportbeoefening bijdraagt aan de participatie of zelfredzaamheid. De sportvoorziening wordt verstrekt in de vorm van een persoonsgebonden budget en is bestemd voor de meerkosten van de sportbeoefening die de persoon heeft ten opzichte van een persoon zonder beperkingen.

van de diversiteit van deze sporten, bijvoorbeeld de opkomst van urban sports of een 'social dancing-aanbod'. Er zijn tal van sport-, fitness- en leefstijlapps in omloop waarmee sporters hun eigen routes uitstippelen, activiteiten en prestaties bijhouden of worden gecoacht. Nieuwe technologie wordt ook vaker draagbaar zoals smarthorloges, t-shirts met sensoren en schoenen met chips.

Top- en breedtesportevenementen in de stad of daarbuiten zijn een bron van inspiratie voor scholen, vriendengroepjes etcetera om te gaan trainen. Steeds vaker vinden cross-overs plaats tussen sectoren. De HarbourRun, een obstakelloop dwars door de Rotterdamse haven is een voorbeeld daarvan. Via social media brengen particuliere initiatiefnemers groepen Rotterdammers op de been. Denk aan de maandelijkse run van de Rotterdamse Running Crew. Met bijvoorbeeld CityLab010 en een subsidieregeling voor nieuwe sportinitiatieven, faciliteren en stimuleren we sportplannen waar de stad aantrekkelijker van wordt. Mede hierdoor ontstaat nieuw beweegaanbod voor de Rotterdammer, zoals de BMX-fietschool.

Doel voor 2020

Rotterdam biedt volop mogelijkheden voor innoverende en aansprekende sportactiviteiten en sportevenementen voor en door de Rotterdammers.

Acties 2016 – 2020

- Sportaanbieders die vernieuwend, eigentijds en aansprekend aanbod op willen zetten, krijgen de ruimte en worden waar nodig bij de ontwikkeling gefaciliteerd en gestimuleerd.
- Informele groepen zoals hardlopers, bootcampers en urban sporters die aanbod met potentie realiseren of willen opzetten, helpen we waar nodig op weg. Zij vinden bij de sportregisseurs een centrale ingang voor vragen en advies.
- We ondersteunen initiatieven en ondernemerschap op sport- en beweeggebied, net als technologische ontwikkelingen en vernieuwende en aansprekende activiteiten. We faciliteren en verbinden verschillende sectoren met elkaar. Denk bij faciliteren aan het beschikbaar stellen van data voor de ontwikkeling van sport- en beweegapps, het koppelen van bedrijven aan sportinitiatieven en de ondernemende sportvereniging, ondersteuning van de GGD-app store¹⁷, hulp bij het verkrijgen van vergunningen voor een evenement of een bijdrage via CityLab010 of de regeling Sportinitiatieven.

De Rotterdam Running Crew

De Rotterdam Running Crew is een initiatief dat in de stad is ontstaan. In oktober 2013 vatten vijf ondernemende Rotterdammers een plan op. Ze delen een passie voor de stad en voor hardlopen. Het plan is om eens per maand, met een groepje mensen op een bijzondere Rotterdamse plek te gaan hardlopen.

Na een oproep op Facebook komen de eerste keer niet de beoogde 30 mensen, maar 230 mensen opdagen. De eerste run vindt plaats op Katendrecht en is een groot succes. De maanden daarna groeit de groep maandelijks met honderden lopers en heeft de Running Crew duizenden volgers op social media. Een jaar na oprichting viert de Running Crew haar eerste jubileum met een absoluut hoogtepunt. Ruim 2.500 mensen lopen mee in de Rotterdamse Kuip.

De Running Crew spreekt een grote groep Rotterdammers aan en laat zien dat initiatieven vanuit de Rotterdammers en de stad zelf werken. Niet voor niets vormt aansluiten bij de behoefte van de Rotterdammer en meer ruimte voor dit soort initiatieven vanuit Rotterdammers zelf, een belangrijke richting in dit sportbeleid. Daarmee onze rol als gemeente beperken tot faciliteren op afstand.

---

¹⁷ De GGD AppStore biedt een toegankelijk overzicht van relevante en betrouwbare e-PublicHealth toepassingen. E-PublicHealth wordt getoetst en deze kennis wordt op een transparante en onafhankelijke manier ter beschikking gesteld aan het publiek. Anders dan de reguliere app-stores, gaat het niet alleen om alleen native apps (apps die je moet installeren op tablet of smartphone), maar ook (mobiele) websites, wearables, platforms etc.

Jasper Dierx

Jasper (39) maakte mee hoe zijn zaak failliet ging. Die gebeurtenis ging gepaard met een flinke burn-out. Om opnieuw aan de slag te gaan, volgde Jasper 'Bewegen naar werk', een intensief traject. Een onderdeel daarvan was sporten. "In mijn wijk werd boksen aangeboden. Daar had ik niets mee, maar ik wilde vooruit komen en dus deed ik mee." De eerste training moest Jasper na vijf minuten opgeven: "Ik was helemaal kapot!" Hij zette door. Maandenlang bokste Jasper een keer per week. Later kwam daar atletiek bij, als buitensport.

"Sporten betekent veel voor mij. Als je geen energie meer hebt, heb je nergens meer zin in", blikt hij terug. Het sporten maakte Jasper weer fit: "Ik moest fysiek herstellen, en daarvoor moest ik uit mijn comfortzone komen. Dat was eerst wennen, maar het is een onmisbare ervaring gebleken." Jasper is in rap tempo bezig om snel weer financieel op eigen benen te kunnen staan. "Dat lukt dankzij het sporten", zegt hij, "anders was ik waarschijnlijk blijven vastzitten, terwijl ik nu vol enthousiasme een nieuwe weg kan inslaan."

5. Sport en bewegen breed inzetten

Om de nog niet- of weinig actieve Rotterdammer te verleiden, het plezier en de voordelen van sport te laten ontdekken, zetten we breed in. We willen nog consequenter de nodige sterke verbindingen leggen met bijvoorbeeld onderwijs, gezondheid en welzijn. Sport als integraal onderdeel van bouwplannen, zorgbeleid, onderwijsmethodieken, weerbaarheid en bijvoorbeeld de strijd tegen eenzaamheid. Want sport beweegt niet alleen, het verbindt, zorgt voor ontmoeting, leert, activeert en doet ervaren.

Een vooruitblik

In 2020 hebben substantieel meer Rotterdammers een fitte basis. Ze eten gezonder, sporten en bewegen meer en maken actief deel uit van de stad. De aandacht voor sport en de voordelen van bewegen dringen door tot in de haarvaten van de stad. De opkomst van de e-bike leidt ertoe dat meer mensen de fiets pakken, ook omdat fietsroutes aantrekkelijker en sneller zijn. De auto laten ze vaker staan. Dit begint zich terug te betalen; de lucht is schoner, mensen voelen zich prettiger, zijn sociaal meer betrokken en maken zo de stad gezelliger en veiliger.

De aandacht voor kwalitatief goed en voldoende bewegen is standaard binnen het onderwijs. Sport is daarnaast een onderdeel van de inzet om jongeren en volwassen Rotterdammers richting werk te activeren. Ouders met jonge kinderen bewegen samen; in het zwembad, op de fiets, bij een cursus dans en bewegen of op het sportveld.

Meer senioren maken gebruik van een op hun behoeften toegesneden beweegaanbod. Niet alleen voor hun gezondheid, maar ook omdat ze nieuwe kennissen opdoen, lekker buiten zijn en elkaar ontmoeten. Binnen het stelsel van zorg en welzijn hebben sport en bewegen een groeiend aandeel. Huisartsen en wijkteams hebben de sportmogelijkheden in hun wijken goed in het vizier en maken werk van het doorverwijzen naar clubs, verenigingen en andere vormen van bewegen.

Een deel van de Rotterdammers die anno 2016 niet dachten aan sport, omdat ze het niet van huis uit hebben meegekregen of omdat de drempels om te bewegen voor hen te hoog zijn, zijn via de vele evenementen, schoolteams, hun werkgever, extra media-aandacht of wijkgerichte programma's, voorlichting en doorverwijzing in beweging gekomen. Uit het onderzoek dat gekoppeld is aan deze inzet, hebben we geleerd wat goed werkt en waar er nog kansen zijn voor verbetering. Deze informatie is bekend in de stad, zodat onze partners steeds effectiever zijn in hun aanpak. De sportspirit die in het Rotterdamse DNA zit, wordt in toenemende mate zichtbaar. En dat wordt niet alleen in Rotterdam, maar ook tot ver daarbuiten nadrukkelijk opgemerkt.

In 2020...

- is regelmatig bewegen en sporten een volwaardig en vast onderdeel in het onderwijs en de kinderopvang.

- hebben steeds meer kinderen en volwassenen een (lekker) fitte basis, waarbij een gezond gewicht en actief leven uitgangspunten zijn.
- zijn sport en bewegen geïntegreerd in andere sectoren en leveren een blijvende (substantiële) bijdrage aan een zinvolle dagbesteding voor kwetsbare Rotterdammers. Sport werkt als direct instrument om Rotterdammers sociaal en economisch te activeren richting een baan of naar een betere fysieke en mentale gezondheid.
- laten we sport als economische sector in Rotterdam verder groeien met als doel dat het bedrijfsleven en wetenschappelijke instellingen de sport- en beweegsector als uitgangspunt gaan nemen voor innovaties, deze in Rotterdam gaan ontwikkelen en hier in de praktijk gaan brengen.

Actielijnen

Actielijn 1: bewegen en sport als integraal onderdeel van onderwijs en kinderopvang

Situatie anno 2016

Volgens de Nederlandse norm gezond bewegen, bewegen kinderen en jongeren jonger dan 18 jaar elke dag minimaal 60 minuten (matig intensief of meer). Tientallen wetenschappelijke studies hebben geconcludeerd dat sport en bewegen een positieve invloed hebben op de ontwikkeling van de leefstijl en de cognitieve, affectieve en sociale ontwikkeling van kinderen als basis voor de ontwikkeling van 21ste-eeuwse vaardigheden.¹⁸ En dat dit daarnaast positieve vruchten afwerpt, zoals verhoogde aandacht en concentratie, een gevoel van eigenwaarde en socialer gedrag.

Anno 2016 is voldoende bewegen binnen het onderwijs en de kinderopvang echter nog geen standaard. Kinderen van 4 tot 12 jaar zitten op schooldagen gemiddeld 7 uur per dag in plaats van de 4 uur, die zij op vrije dagen zitten. Voor jeugd in de leeftijd 12 tot 18 jaar geldt dat zij op schooldagen gemiddeld 9 uur zitten ten opzichte van 6 uur op vrije dagen.¹⁹

Er bestaat daarmee ruimte om het anders te doen. Bijvoorbeeld door kwalitatief en kwantitatief goed beweeg- en zwemonderwijs, bewegend leren, smartbreaks in de klas en pauzesport. Ruimte om een situatie te creëren waarbinnen voldoende bewegen wordt binnen de vroeg- en voorschoolse educatie, via het primair en voortgezet onderwijs tot aan studentensport via de universiteit of hogeschool²⁰.

Doel voor 2020

Regelmatig bewegen en sport maken vast en volwaardig onderdeel uit van het onderwijs en de kinderopvang.

---

¹⁸ Door technologie en digitalisering verandert de maatschappij van een industriële naar een kennis- en netwerksamenleving. Jongeren hebben 21e eeuwse vaardigheden nodig om hierop voorbereid te zijn. Dit zijn competenties als creativiteit, samenwerken, probleemoplossend vermogen en kritisch denken. Verder is een betrokken, ondernemende, nieuwsgierige houding belangrijk in de 21e eeuw.

¹⁹ Langdurig zitten: een nieuwe bedreiging voor onze gezondheid, Hendriksen et. al., 2013

²⁰ Hierbij sluiten we aan op het Rotterdamse onderwijsbeleid *Leren Loont!* en de toekomstige ontwikkeling van het Masterplan Onderwijs.

Acties 2016 – 2020

- We zorgen voor voldoende en goede faciliteiten om bewegingsonderwijs tijdens schooltijd mogelijk te maken.
- We delen kennis over de wensen en behoefte op sport- en beweeggebied van de doelgroep VO-jeugd met Rotterdamse scholen en schoolbesturen, zodat zij hun bewegingsonderwijs daaraan kunnen aanpassen. Doel is nog meer VO-jeugd op een positieve manier aan het sporten te krijgen.
- We onderzoeken mogelijkheden om docenten een zogenoemde ‘turn key tool’ te geven, waarmee zij snel, leuk en zinvol bewegen in de klas simpel kunnen realiseren.
- We bouwen het netwerk om scholen en sportclubs verder te laten samenwerken op meer structurele basis en we stimuleren nieuwe samenwerkingsvormen tussen sport en onderwijs. Vooral in het voortgezet onderwijs liggen kansen via het opzetten van schoolteams.
- Samen met peuterspeelzalen en kinderdagverblijven stimuleren we bewegen bij peuters nog meer, bijvoorbeeld door meer kinderdagverblijven en peuterspeelzalen te laten aansluiten bij het peuterprogramma binnen Rotterdam Lekker Fit!.

Actielijn 2: gezond gewicht en een actief leven voor zoveel mogelijk Rotterdammers

Situatie anno 2016

We zetten ons samen met publieke en private partners al geruime tijd in voor een gezond gewicht²¹ onder de Rotterdamse jeugd. We kennen onder andere het programma Rotterdam Lekker Fit!, waarmee we veel kennis en ervaring hebben opgedaan met de ontwikkeling van verschillende methoden om de stijgende overgewichtstrend onder de Rotterdamse jeugd te keren. Ook Lekker Fit! kinderdagverblijven en peuterspeelzalen besteden aandacht aan een actief leven en een gezond voedingspatroon. We zien inmiddels dat het overgewicht onder kinderen in heel Rotterdam is gedaald. De eerste stap naar een gezonde en fitte jeugd en toekomstige beroepsbevolking.

De Rotterdamse jeugd ontwikkelt echter nog altijd vaker overgewicht dan kinderen in de rest van het land (1 op 4 versus 1 op 7). Daarnaast kampt ongeveer de helft van de volwassen Rotterdammers met overgewicht of obesitas. Rotterdammers leven ongezonder dan het landelijk beeld laat zien. Kinderen en volwassenen met (ernstig) overgewicht voelen zich sneller moe, kunnen zich soms moeilijk concentreren, voelen zich vaker eenzaam en hebben meer kans op diabetes, rugpijn, hart- en vaatziekten en artrose.

Verschillende (grote) werkgevers in de stad, waaronder bijvoorbeeld het Havenbedrijf, stimuleren al vitaliteit onder hun werknemers. Een vitale werknemer levert een werkgever gemiddeld genomen een goede arbeidsproductiviteit en minder ziekteverzuim op. Dat vertaalt zich ook financieel. Ook wij als gemeente kennen een ‘Vitality Health Coachprogramma’ voor werknemers.

---

²¹ De actielijnen in de Sportnota 2017-2020 sluiten aan op de Rotterdamse Nota Publieke Gezondheid 2016-2020

Doel voor 2020

Steeds meer kinderen en volwassenen hebben een (lekker) fitte basis, waarbij een gezond gewicht en actief leven het uitgangspunt is.

Acties 2016 – 2020

Voor (jonge) kinderen en hun ouders

- In samenwerking met partners in het veld, zoals het Centrum voor Jeugd en Gezin, werken we aan een aanpak over gezonde voeding en bewegen voor aanstaande ouders en gezinnen met jonge kinderen. Deze aanpak sluit aan bij de acties uit het programma Stevige Start²².
- Lekker Fit! voor jonge kinderen zetten we via kinderdagverblijven, peuterspeelzalen en groepen 0 voort en breiden we uit, dusdanig dat deze organisaties de aanpak zelfstandig kunnen voortzetten.
- In samenwerking met de scholen bekijken we hoe het eigenaarschap van de uitvoering van de Lekker Fit! basisschoolaanpak, waar kwalitatief goed bewegingsonderwijs een belangrijk onderdeel van is, steeds meer bij de scholen kan komen te liggen.

Met stedelijke partners

- In de gebieden mobiliseren we publieke en private partijen om zelf ouders en kinderen te ondersteunen bij een Lekker Fit! leven. Dit doen we vanuit de gedachte dat de leefomgeving een grote rol speelt bij de ontwikkeling van een gezonde leefstijl.
- Binnen de ketenaanpak Gezond Gewicht en Actief Leven met betrokken Rotterdamse partijen, maken we afspraken over de manier waarop elke partner zich vanuit zijn eigen expertise en verantwoordelijkheid kan inzetten om een gezond gewicht en actief leven voor zoveel mogelijk Rotterdammers 'normaal' te laten zijn.
- Op stedelijk en wijkniveau maken we samenwerkingsafspraken met onze partners over preventie en zorg op het gebied van overgewicht bij jeugd en volwassenen.
- Binnen de samenwerking met partners hebben we aandacht voor taalontwikkeling, vanuit de wetenschap dat laaggeletterden relatief vaker overgewicht ontwikkelen²³.

---

²² Gemeentelijke aanpak doelend op betere geboorte-uitkomsten en meer kinderen die gezond, veilig en kansrijk opgroeien.

²³ Beleidskader 2015-2019 'Met Taal versta je elkaar'.

Samen met werkgevers

- Binnen onze gemeentelijke organisatie blijven we inzetten op vitale werknemers. Dit doen we onder andere door inzet van het Vitality Health Coach programma.
- In samenwerking met middelgrote en grote Rotterdamse bedrijven stimuleren we de vitaliteit van werknemers door kennisdeling. Onder andere door de werkgeverskoepels Midden-Klein Bedrijf Rotterdam en VNO-NCW, het Erasmus MC en de woningcorporaties actief te benaderen.

Actielijn 3: inzet van sport en bewegen binnen onderwijs, zorg, welzijn, werk en jeugd(hulp) is eenvoudig en vanzelfsprekend

Situatie anno 2016

Rotterdam kent een goed functionerend lokaal beweeg- en sportnetwerk met onder andere buursportcoaches, combinatiefunctionarissen, verenigingsondersteuners en sportregisseurs. Ook tal van culturele instellingen bieden aansprekend aanbod op gebied van bewegen zoals dans of acrobatiek. Daarnaast kennen gebieden en wijken ook een groot aantal spelers zoals werkconsulenten, gebiedsorganisaties, welzijns-, buurt-, jeugdhulp-, zorg- en zelforganisaties. De verbinding tussen professionals in het sportnetwerk en de zorg-, welzijn- en werkgelegenheidsnetwerken kan op een aantal punten beter. De uitdaging voor de toekomst is het versimpelen en vanzelfsprekend maken van de inzet van bewegen en sport op gebied van welzijn, zorg, werk en (jeugd)hulp²⁴.

We verwachten dat een gecoördineerde inzet op de vitaliteit van de kwetsbare groepen, de stad zowel maatschappelijk als financieel veel oplevert. Dat komt voort uit reeds opgedane ervaringen. Sportplusverenigingen hebben maatschappelijke activiteiten opgezet, variërend van activiteiten voor senioren, dagbesteding van cliënten van Pameijer tot verenigingen die een deel van het re-integratietraject van werkloze Rotterdammers oppakken. Met het project 'Sport in het jeugdnetwerk' boeken we eveneens goede resultaten. Een aantal succesvolle projecten is ondertussen structureel opgenomen in andere sectoren. Zo is het particulier ontwikkelde project 'Challenge Sports' onderdeel van het re-integratietraject van het Jongerenloket.

Doel voor 2020

Sport en bewegen zijn geïntegreerd in andere sectoren en leveren een blijvende (substantiële) bijdrage aan een zinvolle dagbesteding van kwetsbare Rotterdammers. Sport werkt als direct instrument om Rotterdammers sociaal en economisch te activeren richting een baan of naar een betere fysieke en mentale gezondheid.

---

²⁴ In aansluiting op de planvorming doorontwikkeling zorg, welzijn en jeugdhulp in Rotterdam, Nota Publieke Gezondheid 2016-2020 en het Rotterdams werkgelegenheidsbeleid.

Acties 2016 – 2020

Binnen welzijn, zorg, werk en jeugd(hulp)

- In de nieuwe aanbesteding welzijn per 2018 maken we expliciet(er) dat bewegen en sport vaste onderdelen zijn. Daarnaast werken we aan een betere aansluiting tussen de sociale makelaars en sportregisseurs, ter versterking van het wijknetwerk.
- In nieuwe contracten binnen de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) stellen we als eis, dat preferente zorgaanbieders samenwerking zoeken met sportregisseurs in de gebieden en dat sport als mogelijk middel onderdeel uitmaakt van ondersteuningsplannen van cliënten. We zetten een gezamenlijk pilotonderzoek op voor Rotterdammers met geestelijke gezondheids- oftewel GGZ-problematiek.
- Bewegen en sport worden vast onderdeel van de arbeidstoeleiding van mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt via onder meer Bewegen naar WEP (werkervaringsplek) en door inrichting van een pilot voor de doelgroep pre-matching.
- We vragen de jeugd(hulp)-partijen in het wijkteam en de tweede lijn om sport en bewegen een onderdeel van de oplossing te laten vormen binnen het ondersteuningsplan van kinderen en jongeren. Dit doen we onder andere door het versterken van de positie van de sport- en bewegsector binnen het wijknetwerk in de doorontwikkeling met een goede link naar de casusregisseur in het wijkteam.

Vanuit slimme verbindingen

- Het programma Kansrijk Opgroeien²⁵ is een stedelijke aanpak; de uitwerking vindt gebiedsgericht plaats. Met bewegen en sport sluiten we aan op deze aanpak en uitwerking. Daarbij bouwen we voort op de lessen die we hebben getrokken uit het project 'Sport in het jeugdnetwerk'.
- Vooral voor de groep ouderen wordt vanuit het programma Voor Mekaar gebruik gemaakt van sport als middel om eenzaamheid terug te dringen. Waar nodig en mogelijk proberen we sportaanbieders aan te laten sluiten op de activiteiten.
- Per 2019 zullen er nieuwe convenanten worden aangegaan met de zorgverzekeraars. Bewegen en sporten worden daarmee onderdeel van de onderhandelingen die hierover met zorgverzekeraars worden gevoerd.
- De sportdatabase wordt waar mogelijk aangesloten op de sociale kaart van MEE, zodat nog meer professionals in de stad op een snelle en makkelijke manier toegang krijgen tot het beweeg- en sportaanbod.
- Bewegen en sport worden meer dan nu opgenomen in het curriculum van onderwijs, zorg-, welzijns-, werk- en jeugd(hulp)opleidingen. We starten met het aansluiten bij de in de Nota Publieke Gezondheid geformuleerde ambitie, om een gezond en actief leven onderdeel te laten zijn van de zorgopleidingen.
- De verbinding tussen de activeringscoaches van de Taskforce Tegenprestatie, de verenigingen en sportaanbieders, verstevigen we. We kunnen als gemeente een tegenprestatie vragen aan Rotterdammers met een uitkering. Deze kan onder andere bestaan uit vrijwilligerswerk bij een sportvereniging of een beweegcursus.

---

²⁵ Dit is een uitwerking van het beleidskader Rotterdam Groeit, gemeente Rotterdam, 2015-2020.

- Ook het stimuleren van cultuureducatie en -participatie²⁶ kan leiden tot meer bewegen en sport. Verschillende groepen Rotterdammers, van jong tot oud, hebben bijvoorbeeld plezier in dansen op muziek, acrobatiek of andere beweegvormen.

Actielijn 4: benutten van kansen door koppeling tussen (top)sport en innovatieve bedrijvigheid

Situatie anno 2016

Sport is ook als onderdeel van de economische sector van belang. Volgens de Economic Development Board Rotterdam (EDBR) bedraagt de economische omvang van de gehele Rotterdamse sportsector ruim € 0,5 miljard per jaar²⁷.

Eenzijds vormt sport een onderdeel van de vrijetijdseconomie, die al jaren groeit omdat de gemiddelde Nederlander relatief meer vrije tijd heeft gekregen. Vanuit de Next Economy-ontwikkeling verwachten we dat die vrije tijd in de toekomst alleen nog maar verder toe gaat nemen. Dat geeft ruimte voor groei van de werkgelegenheid in de stad, namelijk die in de vrijetijds- en sportsector. Sportaanbod organiseren en voorzieningen voor sport versterken kunnen tot meer werk leiden. Het Stadionpark wordt de voorbeeldplek waar we ruimte voor dergelijke functies ontwikkelen: door dit gebied in te richten voor sport – en vrijetijdsvoorzieningen en door nadrukkelijk ook commerciële sportaanbieders uit te nodigen om zich hier te vestigen.

Anderzijds biedt een groter aantal mensen dat regelmatig sport en beweegt een goede afzetmarkt voor bedrijven en hun (innovatieve) producten. Innovatieve sportproducten ontstaan vaak vanuit de topsport, waar de ambitie bestaat om sneller, hoger en/of langer te presteren. Onder meer de verdergaande digitalisering, de focus op een gezond lichaam en een in balans zijnde geest en de groei van beleveniscreatie, maken innovaties gekoppeld aan de sport kansrijk. Datzelfde geldt voor het koppelen van zoveel mogelijk bedrijven aan de sportsector.

Doel voor 2020

In Rotterdam laten we sport als economische sector verder groeien met als doel dat het bedrijfsleven en wetenschappelijke instellingen de sport- en beweegsector als uitgangspunt nemen voor innovaties, deze in Rotterdam gaan ontwikkelen en hier in de praktijk gaan brengen.

Acties 2016 – 2020

- We formuleren in overleg met Rotterdam Partners proposities waarmee we het lokale en regionale bedrijfsleven en wetenschappelijke instellingen uitnodigen om de sport- en beweegsector als uitgangspunt voor innovaties te nemen.
- In het gebied Stadionpark maken we ruimte beschikbaar voor vestiging van

---

²⁶ In aansluiting op het Cultuurbeleid 2017-2020, gemeente Rotterdam

²⁷ Economic Development Board Rotterdam (EDBR) (2011). The economics of sports: Rotterdam, gezond, sociaal én veilig door sport!

ondernemers in de sport- en vrijetijdssector.

- Samen met Rotterdam Topsport en Rotterdam Sportsupport vervullen we een bemiddelende rol voor bedrijven en wetenschappelijke instellingen die de sport- en beweegsector als uitgangspunt voor innovaties besluiten te nemen en die sporters, sportlocaties of sportprogramma's zoeken om hun innovaties te testen.

Rita van Hardeveld

Rita is 55 jaar, getrouwd en woont in het hartje van Rotterdam. Haar drie kinderen zijn de deur uit. Haar baan als gebiedsnetwerker in Overschie, vrijwilligerswerk en haar rijke sociale leven zorgen voor balans. Toch had Rita al jaren last van ernstig overgewicht. Haar werkgever bood haar vorig jaar een cursus Health Coaching aan. 'Een jaar later ben ik twintig kilo lichter. Ik zit goed in mijn vel, voel me een stuk fitter en sport met veel plezier', vertelt Rita. 'Ook hoef ik minder medicijnen in te nemen en ziet het er zelfs naar uit dat ik mag stoppen. Pure winst!' Rita heeft top gepresteerd. Ze vindt dat ze veel steun heeft gekregen van haar omgeving. Familieleden, vrienden en collega's stonden haar terzijde en stimuleerden haar op de moeilijke momenten om verder te gaan op de ingeslagen weg.

6. Spin-off sportevenementen en topsport

Sportevenementen en topsporters maken emotie los. Bij de (top)sporter die een prestatie levert en natuurlijk bij de supporter die hem of haar toejuicht of meeleeft met de teleurstelling bij verlies. Sportevenementen brengen grote aantallen Rotterdammers op de been en trekken een internationaal publiek naar de stad.

Een vooruitblik

Onze sportevenementen en topsporters hebben in 2020 meer effect en een groter bereik. Zowel lokaal als internationaal. Lokaal door naast Rotterdamse topsporters ook 'gewone' Rotterdammers meer en meer zelf ruimte te geven om een rol te spelen in het evenement. Of het nu gaat om de organisatie van een side-event, om deelname aan amateursportonderdelen of om een plek op de tribune. We ondersteunen de lokale topsport niet voor niets; het verhoogt natuurlijk de medaillekansen maar tegelijkertijd versterken sportevenementen en topsporters het imago van de stad. Zeker omdat we duidelijk keuzes hebben gemaakt voor focussporten en evenementen die aansluiten bij het DNA van Rotterdam: werelds, grensverleggend en non-nonsense.

Steeds vaker zijn topevenementen verbonden met economische sectoren. De economische spin-off is nog groter dan nu. Dat geldt ook voor de bijdrage aan maatschappelijke doelen. Denk aan het behalen van betere startkwalificaties door jongeren die bij evenementen stages lopen en aan fittere inwoners omdat elke Rotterdammer in het publiek uitgedaagd wordt mee te sporten en daardoor eerder besluit te blijven sporten.

Op internationaal niveau spelen evenementen een belangrijke rol in de versterking van het internationale profiel van Rotterdam. Topsporters vervullen daarin een ambassadeursrol. Beelden van de stad en van 'onze' topsporters gaan de wereld over; ze zetten de stad letterlijk in de spotlights. Sporters, hun ondersteuners en supporters komen naar de stad. Zij dragen bij aan de levendigheid van de stad, hun uitgaven leiden tot economische winst. Goed georganiseerde evenementen en Rotterdamse topsportprestaties versterken het gevoel van trots van Rotterdammers op hun stad én maken de stad aantrekkelijker voor bezoekers, bedrijven en nieuwe bewoners.

In 2020...

- Is Rotterdam op internationaal niveau een bekende en geliefde stad voor de organisatie van grote topsportevenementen zoals multi-sportevenementen, WK's, EK's en toonaangevende jaarlijks terugkerende evenementen. Rotterdam heeft een sportevenementenkalender die gezien mag worden.
- Passen Rotterdamse sportevenementen nóg beter bij de stad en de Rotterdammer. Ze versterken het imago van Rotterdam, gebruiken de stad als podium en als decor. Zowel het economisch als het maatschappelijk rendement van evenementen gaat omhoog, doordat het onderwijs, de culturele sector, het bedrijfsleven en Rotterdammers zelf, een nadrukkelijker rol in de organisatie van (rand)programmering

van) sportevenementen spelen. Meer Rotterdammers doen mee, beleven mee, bewegen mee in echt Rotterdamse producties.

- Behalen meer en meer Rotterdamse topsporters en aanstormende talenten nationale en internationale medailles. Zij dragen met trots de stad uit en nemen een rol in maatschappelijke opgaven van de stad. We ambiëren een plek in de top van de landelijke topsportstructuur.

Actielijnen

Actielijn 1: Rotterdam blijft toonaangevend in topevenementen met nog meer effect voor de stad

Situatie anno 2016:

Nationaal en internationaal onderscheidt Rotterdam zich als aantrekkelijke evenementenstad door haar organisatiekracht en innovatieve totaalconcepten. De afgelopen jaren laten een indrukwekkende lijst zien van (inter)nationale kampioenschappen, jaarlijks terugkerende evenementen en buitengewone evenementen. Denk aan de Rotterdam Marathon, waarvoor Rotterdammers massaal op de been komen. Het gerenommeerde paardensportevenement CHIO in het Kralingse Bos. De start van de Tour de France in 2010, het WK Turnen, de Wielersdaagse en het ABN Amro World Tennis Tournament in Ahoy. Of, recent, uniek en in samenwerking met Amsterdam, Apeldoorn en Den Haag: het WK Beachvolleybal 2015. De afgelopen jaren zijn we er ieder jaar in geslaagd om minimaal één EK of WK in een Olympische sport te faciliteren.

Keuzes voor de evenementen die we naar de stad halen, maken we anno 2016 op basis van te verwachten rendement; zowel maatschappelijk als economisch. Het draait om verbinding tussen breedte- en topsport en het belang voor citymarketing²⁸. Topsportevenementen bieden namelijk goede mogelijkheden om de kwaliteiten van de stad onder de aandacht te brengen. Niet alleen bij bezoekers, maar ook bij de miljoenen kijkers en lezers via de media. Steeds meer steden ontdekken deze kracht van evenementen. De concurrentie om grote, internationale topsportevenementen naar de stad te halen, wordt steeds groter. De kans om een evenement daadwerkelijk in Rotterdam te 'hosten', is daarmee kleiner geworden. Redenen zijn veelal van financiële aard.

Zaak is om onze positie als stad te versterken en ons duidelijk te onderscheiden. Om nog meer in te zetten op het binnenhalen van topevenementen die écht Rotterdams en imago-versterkend zijn en die de stad benutten als podium en decor. Daarbij kansen die zich incidenteel voordoen, niet onbenut te laten. Om zo het verschil te maken in innovatieve totaalconcepten die nog meer rendement opleveren voor de stad.

---

²⁸ Uit de Sportnota 2016 en het stedelijk evenementenbeleid 'Dieper in de stad, verder in de wereld'.

Doel voor 2020

Rotterdam is op internationaal niveau een bekende en geliefde stad voor de organisatie van grote topsportevenementen zoals multi-sportevenementen, WK's, EK's en toonaangevende jaarlijks terugkerende evenementen. Rotterdam heeft een sportevenementenkalender die gezien mag worden.

Acties 2016 – 2020

- We komen tot een sportevenementenkalender waarop, naast de traditionele Olympische sporten, ook plaats is voor 'nieuwe' sporten zoals urban sports of spektakelsporten zoals Red Bull die organiseert. Tegelijk houden we ruimte om onvoorziene kansen te benutten. Hierbij betrekken we de kennis van onze partners.
- We stellen als gemeente criteria op waarmee scherpere keuzes kunnen worden gemaakt voor het al dan niet naar de stad halen van sportevenementen. Evenementen die onder meer passen in of een bijdrage leveren aan het DNA van de stad, de insteek 'stad als podium' en de sporten waarin Rotterdam sterk is of wil zijn.
- We versterken bestaande en leggen nieuwe verbindingen met het onderwijs, de culturele sector en lokale instellingen. Het netwerk dat zo ontstaat, is groter dan het bestaande sportnetwerk alleen. Want juist door relaties aan te gaan met sectoren buiten de sport, kunnen vernieuwingen ontstaan die verrassen en tot nog meer effect leiden. Kennisdeling, inspiratie en innovatie staan hier centraal. We vragen Rotterdam Topsport hierin een belangrijke rol te nemen

Actielijn 2: meer Rotterdammers worden bij sportevenementen betrokken; meer Rotterdamse bedrijven, organisaties en instellingen bij de organisatie ervan.

Situatie anno 2016

De inzet bij alle grotere topsportevenementen is dat Rotterdammers niet alleen in de krant lezen of op internet zien dat er iets in de stad plaatsvindt, maar dat zij ontdekken dat zij erbij kunnen zijn, mee kunnen doen en het evenement kunnen beleven. Jong en oud worden uitgedaagd om deel te nemen en te ervaren hoe leuk sport kan zijn. Dit doen we onder meer via side-events die in samenwerking met de organiserende partner van het topsportevenement tot stand worden gebracht. Deze side-events in wijken, op scholen en bij de vereniging, worden georganiseerd voor, tijdens en na topsportevenementen en variëren van losse clinics tot lessenseries of zelfs scholenkampioenschappen. In 2015 bezocht 43% van de Rotterdammers minimaal één van de grotere sportevenementen. In datzelfde jaar deden ruim 60.000 Rotterdammers mee aan side-events die bij zulke evenementen werden georganiseerd.

In de stad worden jaarlijks ook talloze amateursportevenementen georganiseerd, al dan niet met onze gemeentelijke ondersteuning. Dit varieert van het verenigingstoernooi tot de Rotterdam Running Crew en van de avondvierdaagse tot de Wednesday Night skate. Organisatoren van deze evenementen blijken wel eens tegen drempels aan te lopen of

hebben moeite met het vinden van de juiste gemeentelijke weg. Daardoor dreigen evenementen tussen wal en schip te raken, terwijl juist dit soort evenementen Rotterdammers kunnen verleiden om te starten met sporten en vaker te bewegen. In het belang van het verhogen van de sportdeelname onder Rotterdammers en voor behoud van diversiteit en aantallen initiatieven, verdient dit beter facilitering.

Doel voor 2020

Rotterdamse sportevenementen passen nóg beter bij de stad en de Rotterdammer. Ze versterken het imago van Rotterdam, gebruiken de stad als podium en als decor. Zowel het economisch als het maatschappelijk rendement van evenementen gaan omhoog, doordat het onderwijs, de culturele sector, het bedrijfsleven en Rotterdammers zelf een nadrukkelijker rol spelen in de organisatie en randprogrammering van sportevenementen. Meer Rotterdammers doen mee, beleven mee, bewegen mee in echt Rotterdamse producties.

Acties 2016 – 2020

- We brengen als gemeente onze ondersteuning van en expertise over alle sportevenementen (top- en breedtesport, ongeorganiseerde sport, lifestyle evenementen etc.) onder op één centraal punt. Hier waarborgen we kennis en kunde over de organisatie van sportevenementen en kunnen alle initiatiefnemers voor de organisatie van sportevenementen terecht. Bij het inrichten van dit punt maken we uiteraard gebruik van de kennis en ervaring van Rotterdam Topsport op het gebied van topsportevenementen, maar benutten we ook eigen ervaringen en die van Rotterdam Festivals met de ondersteuning van Rotterdamse initiatieven. Denk aan CityLab010, het World Food Festival en Rotterdam Viert de Stad.
- Side-events en amateursportonderdelen bij topsportevenementen stimuleren we verdergaand. Rotterdammers, Rotterdamse instellingen en Rotterdamse bedrijven nodigen we uit hierin initiatief te nemen en verbindingen te leggen met andere sectoren zoals cultuur.
- We nodigen Rotterdammers, ondernemers, het onderwijs en andere organisaties ook uit om zélf met initiatieven te komen voor sportevenementen met impact.
- We verkennen de mogelijkheden om in samenwerking met verschillende onmisbare sportpartners tot een speciaal fonds te komen waarmee we financiële ondersteuning van sportevenementen –anders dan topsport– mogelijk kunnen maken.

Atletiekbaan op metrostations beweegt!

Ten tijde van de Rotterdam marathon 2016 is dwars door metrostation Wilhelminaplein (met uitloop naar zes andere metrostations) een tijdelijke atletiekbaan aangelegd. De aanleg is tot stand gekomen door een samenwerking tussen de gemeente Rotterdam en openbaar vervoersbedrijf RET. 80% van de kosten is door RET gefinancierd en 20% door ons als gemeente.

De baan was bedoeld om reizigers aan te sporen meer te bewegen, gericht op de vele toeschouwers die op de been waren tijdens de Rotterdam Marathon. Steeds als reizigers de zogenoemde 'klaptrap' namen, kregen ze bovendien applaus. Ook zijn er verschillende warming-ups gehouden voor de werkende Rotterdammer.

Het idee is afgeleid van Hamburg. Daar werd vanwege een bid op de Olympische Spelen van 2024 een atletiekbaan aangelegd in een metrostation. Het toevoegen van spelelementen kan gedragsverandering opleveren. De trap werd daar toen 60% meer gebruikt. Bovendien toont dit aan dat samenwerking tussen publieke en private partijen essentieel is bij het stimuleren van sport en bewegen.

Actielijn 3: Rotterdams talent in de spotlights

Situatie anno 2016

Rotterdam brengt al decennia lang sporters op het hoogste niveau voort. Van voetballer Faas Wilkes tot hockeyster Fatima Moreira de Melo. Van judoka Marhinde Verkerk tot hockeyster Jeroen Hertzberger en rolstoelbasketbalster Barbara van Bergen. Topsporters en sporttalenten bieden we hier het klimaat dat nodig is om prestaties van wereldniveau te leveren. Dat topsportklimaat straalt af op de stad en levert de stad ook wat op: een imago dat verbonden is met (top)sport, trots, nationale en internationale medailles. Maar ook rolmodellen en vele inspirerende momenten. De prestaties van topsporters en hun rol bij sportverenigingen, helpen Rotterdamse jongeren om een doel te stellen, hun talent te ontwikkelen en plezier in de sport te ontdekken.

Dit maken we op diverse manieren mogelijk: via goede accommodaties die geschikt zijn voor topsport en topsporttraining, via advisering en facilitering door Rotterdam Topsport en via financiële ondersteuning van topsportverenigingen en talentencentra die tot de focussporten²⁹ behoren. Anno 2016 worden zes topsportverenigingen en zeven talentencentra financieel ondersteund. Ook in de topsport zijn sterke verenigingen nodig om aan topprestaties te kunnen werken. Zonder financiële steun wordt snel de aansluiting met de top gemist. In tegenstelling tot beeldbepalende sporten als golf, tennis en voetbal wordt in de meeste sporten slechts een bescheiden vergoeding betaald. De financiële steun is noodzakelijk voor het bekostigen van accommodaties en het organiseren van een ideale trainingssituatie. De vergoedingen van NOC*NSF voor topsporters en talenten geldt slechts voor sporters met een zogenaamde A-status.

Om de landelijke topsportinfrastructuur en de topsportomgeving van sporters te verbeteren zijn vanaf 2009, onder regie van NOC*NSF, Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO's) en Nationale TrainingsCentra (NTC's) opgericht. Rotterdam draagt de topsport een warm hart toe maar is indertijd niet aangewezen als CTO omdat een aantal noodzakelijke onderdelen ontbrak. Rotterdam bevindt zich daardoor nog niet in de top van de landelijke topsportstructuur. NOC*NSF adviseerde Rotterdam om zich te richten op talentontwikkeling via het oprichten van Regionale Talentencentra. Het transitieprogramma Regionale Topsportinfrastructuur 2016³⁰ was in 2013 een volgende stap van NOC*NSF om de regionale topsportinfrastructuur te hervormen en te versterken. Met zeven Regionale Topsport Organisaties (RTO's) werd een nieuwe weg ingeslagen bij de ondersteuning van sporttalent. Samen met Den Haag en Dordrecht vormt Rotterdam de RTO-Metropool.

Doel voor 2020

Meer en meer Rotterdamse topsporters en aanstormende talenten behalen nationale en

---

²⁹ Rotterdam kent negen focussporten: atletiek, basketbal, boksen, hockey, honkbal, judo, roeien, volleybal en zaalvoetbal. In 2015 zijn focussporten bepaald om kwaliteit boven kwantiteit te stellen bij de financiële ondersteuning van topsportverenigingen en talentencentra.

³⁰ Binnen een van de vier Nederlandse CTO's kunnen talentvolle sporters op één locatie fulltime wonen, studeren en trainen waardoor de reistijden naar school of training voor de sporters minimaal zijn. Door de komst van de CTO's en NTC's ontstond echter óók een gat tussen het niveau van de regionale verenigingsprogramma's en de nationale trainingsprogramma's. Met zeven Regionale Topsport Organisaties (RTO's) ontstaat een versterkt regionaal voortraject dat talentvolle sporters beter voorbereidt op een toekomstig leven als topsporter.

internationale medailles. Zij dragen met trots de stad uit en nemen een rol in maatschappelijke opgaven van de stad. We ambiëren een plek in de top van de landelijke topsportstructuur.

Acties 2016 – 2020

- We streven naar sterke en levensvatbare topsportverenigingen die waar nodig ondersteuning kunnen blijven krijgen. Financiële ondersteuning van topsportverenigingen en talentencentra voor focussporten blijft mogelijk. Als ‘tegenprestatie’ voor deze ondersteuning worden ambassadeurschap voor de stad en inzet in maatschappelijke projecten gevraagd.
- Samen met Rotterdam Topsport onderzoeken we of Rotterdam het thuis kan worden voor één of meerdere nationale topsportprogramma’s (ofwel dé Nederlandse locatie voor training door de nationale selectie van één of meerdere sporten voor toptalenten). Bij voorkeur in het Stadionpark en/of op de Willem-Alexander Roeibaan.
- We werken samen met de steden Den Haag en Dordrecht aan het verkrijgen van de NOC*NSF-status van het Centrum voor Topsport en Onderwijs.
- We leggen de juiste verbindingen met bedrijfsleven, universiteiten, kennisinstellingen en onderzoeksinstituten om via innovaties het niveau van Rotterdamse topsporters en talenten te kunnen volgen en verder te verhogen.

Jeroen Hertzberger

Voetbal? Nee, hockey werd de sport van Jeroen Hertzberger (30). “Die sport pakte mij toen was”, vertelt hij: “Ik vond het leuk, was er goed in en het gaf me een heerlijk gevoel.” De hockeysport gaf Jeroen een doel waarvoor hij, zoals hij het zelf zegt, ‘keihard’ voor heeft gewerkt. En met succes. Hij speelt al jaren bij HC Rotterdam, en werd in 2015 met het Nederlands hockeyteam Europees kampioen. Het jaar ervoor werd hij tweede op het WK. Speler van Oranje en deelname aan de Olympische Spelen: Jeroen heeft bereikt wat hij voor ogen had: “Daarom hou ik van mensen die hun eigen pad volgen”, zegt hij. “Je hebt anderen nodig om jezelf beter te maken, maar de motivatie zit echt in jezelf”. Jeroen is Rotterdammer en Rotterdam inspireert hem. “De stad biedt alle faciliteiten om de top te bereiken. Dan heb je verder niets anders nodig dan te geloven in jezelf, iedere dag weer”.

7. Financiën, organisatie en communicatie

Financiën

De ambities en doelen in deze Sportnota zullen voor zover mogelijk binnen de bestaande sportbegroting en begrotingen van andere sectoren en organisaties worden uitgewerkt. Waar dat niet mogelijk is, wordt uiteraard een voorstel aan de raad voorgelegd.

Tabel meerjarenbegroting sport 2016 t/m 2020 (*1.000,- euro)

	2016	2017	2018	2019	2020**
Accommodaties	38.366	43.145	43.291	44.283	41.007
Uitvoering Sportprogrammering	2.531	2.531	2.531	2.531	2.531
Subsidies Sportprogramma	6.913	7.208	7.208	7.673	7.673
Projecten Sportprogramma	1.532	1.115	1.065	1.065	1.065
Bijdrage sportbudget aan Lekker Fit!*	1.599	1.503	1.197	1.191	1.191
Totaal begroting Sport	50.941	55.502	55.292	56.743	53.466

* : er moet nog besluitvorming plaatsvinden over de periode na 2018.

** : onder voorbehoud vaststelling begroting 2017 door de gemeenteraad

In dit financieel overzicht zijn de structurele budgetten uit de sportbegroting opgenomen tot en met 2020. Het jaar 2020 is toegevoegd onder voorbehoud van vaststelling van de begroting 2017 bij de begrotingsbehandeling door de gemeenteraad medio november 2016. Ook het budget Lekker Fit! is vanaf 2018 onder voorbehoud opgenomen; over de periode na 2018 moet nog besluitvorming plaats vinden.

In de meerjarenbegroting sport zijn de bezuinigingen doorgevoerd die bij de behandeling van de begroting 2015 zijn vastgesteld voor de jaren 2015 t/m 2018.

Accommodaties

Onder het budget 'Accommodaties' vallen de volgende budgetten:

- exploitatie en beheer van de door Sport & Cultuur geëxploiteerde sportvoorzieningen. Bij deze portefeuille zijn nettobedragen opgenomen, een optelsom van baten en lasten. Baten zijn bijvoorbeeld de inkomsten als gevolg van kaartverkoop of verhuringen. Lasten zijn de kosten die Sport & Cultuur heeft voor de exploitatie en het beheer van de accommodaties;

- subsidies aan organisaties voor de exploitatie en beheer van sportvoorzieningen. Hieronder vallen de extra financiële middelen voor de 1/3 regeling en de investeringsmiddelen voor de uitvoering van de volgende moties:
  - o 'financiering vervanging sportaccommodaties' (van veldsportverenigingen);
  - o 'verhogen sportcapaciteit';
  - o 'verzelfstandiging in goede staat';
- de rente en afschrijvingskosten van investeringen (kapitaallasten) in de roeibaan.

Sport & Cultuur betaalt kostprijsdekkende huur voor haar accommodaties aan Stadsontwikkeling. De kosten hiervan zijn onderdeel van de bedragen opgenomen in de sportbegroting. In de kostprijsdekkende huur is een component opgenomen voor eigenarenonderhoud. Stadsontwikkeling voert als eigenaar van de accommodaties dit onderhoud uit.

Uitvoering Sportprogrammering

Het budget Uitvoering Sportprogrammering is bestemd voor de inzet van de sportregisseurs, schoolsport en buurtsport bij Sport & Cultuur.

Subsidies Sportprogrammering

Onder subsidies Sportprogrammering zijn de middelen opgenomen voor:

- de structurele subsidies die aan de sportpartners verleend worden voor sportprogrammering. De middelen die voor de motie jeugdsportfonds aan de sportbegroting zijn toegevoegd zijn hier verwerkt;
- de subsidies voor sportprojecten, waaronder bijvoorbeeld side events en Kracht van Sport;
- de subsidieregelingen Sportinitiatieven (inclusief couleur locale), Ouderensport en Citylab010.

Projecten Sportprogrammering

In het budget projecten Sportprogrammering zijn middelen beschikbaar voor opdrachten om sportprogrammering in de stad te realiseren. Onder deze post valt onder meer schoolsport en de programmering op de Cruiff Courts/Krajicek playgrounds en het maatschappelijk verantwoord ondernemen door de drie betaalde voetbalorganisaties.

Lekker Fit!

Bij Lekker Fit! is uitsluitend het budget opgenomen dat op de sportbegroting staat. De baten vanuit het Rijk voor de inzet op Lekker Fit! staan niet in deze begroting.

Kaderbrief mei 2016 en moties

De raad heeft de afgelopen periode verschillende moties aangenomen die meerjarig doorwerken in de sportbegroting:

- motie financiering vervanging sportaccommodaties (van veldsportverenigingen), aangenomen op 9 juli 2015 bij de behandeling van de Kaderbrief;
- motie verhogen sportcapaciteit, aangenomen bij de behandeling van de begroting 2016;
- motie verzelfstandiging in goede staat, aangenomen op 28 januari 2016;
- motie jeugdsportfonds, aangenomen bij de behandeling van de begroting 2016.

Deze middelen zijn in de sportbegroting verwerkt onder het budget 'Accommodaties' en 'Subsidies Sportprogramma', met het voorbehoud dat de besluitvorming over deze budgetten pas plaatsvindt bij de behandeling van de begroting in november 2016.

Sportbudget andere sectoren en organisaties

Bij elke ambitie worden naast de sportbegroting ook budgetten ingezet door andere sectoren en organisaties. Het betreft middelen van J&O en scholen voor Lekker Fit!, uit het gemeentelijk Investeringsfonds en van Stadsontwikkeling, Stadsbeheer en PGW&Z.

Ook zorgverzekeraars en private partijen, zoals de Stichting de Verre Bergen en de Rabobank, investeren in de Rotterdamse sport.

Organisatie

Uit de voorgaande hoofdstukken blijkt wel dat het spelersveld als het gaat om bewegen en sport omvangrijk en divers is en zich de komende jaren nog eens extra uitbreidt. Zaak is om binnen (de uitvoering van) dit beleid goed oog te houden voor belangrijke bestaande en nieuwe teamspelers binnen de sportsector in Rotterdam. Dat geldt zowel voor de interne organisatie en samenwerking tussen verschillende afdelingen binnen de gemeente als voor bonden, verenigingen, bedrijven en organisaties landelijk, gemeentelijk en binnen de wijken.

Een aantal bestaande 'spelers'

Denk bij landelijke teamspelers bijvoorbeeld aan het Ministerie van Volksgezondheid, welzijn en Sport (VWS), de Sportbonden, NOC*NSF, de Vereniging Sport en Gemeenten (VSG) Kenniscentrum Sport, het Kracht van Sport netwerk sportevenementen en het landelijk kennisinstituut voor cultuureducatie en amateurkunst (LKCA). Binnen de gemeente aan verschillende clusters en afdelingen zoals Werk & Inkomen, Stadsbeheer, Vastgoed, Ruimte en Wonen, Gezondheid, Welzijn, Cultuur, Jeugd en Onderwijs en de gebiedscommissies. En daarnaast de belangrijke Rotterdamse partners als Rotterdam Topsport en Rotterdam Sportsupport, naast de verschillende exploitanten, sportaanbieders, bedrijven en ondernemers, het onderwijs en zorg-, welzijns- en culturele instellingen.

Sportbedrijf

Het college heeft het principebesluit genomen om de taken met betrekking tot exploitatie en beheer van sportvoorzieningen onder te brengen in een verzelfstandigd sportbedrijf. Momenteel wordt een hoofdlijnenbesluit voorbereid waarover in het najaar van 2016 een besluit wordt genomen. Mogelijk zullen ook evenementen, SportRegie en schoolsport onderdeel vormen van het nieuwe sportbedrijf. Bij positieve bestuurlijke besluitvorming zal het sportbedrijf starten per 1 januari 2018

Nieuwe partners uitnodigen

Het spelersveld rond bewegen en sport is omvangrijk en divers én breiden we door de nieuwe allianties, verbindingen en netwerken die we binnen dit Sportbeleid beogen, nog verder uit. Daarom is deze opsomming lang niet uitputtend en willen we niemand uitsluiten maar alle (potentiële) partners juist uitnodigen zich bij sport te betrekken en daarin met ons actie te ondernemen.

Communicatie

De passie voor sport is groot in Rotterdam. De stad heeft sport in het DNA, net als het opzoeken van grenzen en het inzetten van innovatieve concepten. De komende vier jaar willen we ook hierin met onze partners in het Rotterdamse sportveld samenwerken. Het doel is om te komen tot een integrale marketing- en communicatiestrategie, waarmee we gezamenlijk de sportpassie versterken. Dat doen we op een manier die past bij het Rotterdamse DNA: proactief, innovatief en grensverleggend. In samenwerking met marketingexperts bepalen we hoe we het uitdragen van Rotterdam als innovatieve sportstad in haar volle breedte het beste kunnen uitdragen.

Rotterdamsport.nl is hierin een belangrijke speler. Een nieuw online platform voor en door Rotterdammers. De site en gekoppelde social media kanalen ademen sport. Het laat het sport- en beweegaanbod, de accommodaties en verhalen van sport in de stad zien.

Kennis en resultaten over projecten gaan we via dit platform en andere kanalen nog explicieter (inter)nationaal delen en sluiten hiervoor nauw aan bij de Citymarketing van Rotterdam. Op deze manier zetten we sport in om het ambitieuze en innovatieve imago van Rotterdam verder uit te dragen en te versterken. En onderzoeken we de effecten van onze grensverleggende projecten. Deze resultaten brengen we in beeld en delen we met de vele sportpartners.

8. Totstandkoming van dit document

Een breed gedragen sportbeleid waar veel partijen in de stad aan bijdragen, maakt dat nog meer Rotterdammers gaan én blijven bewegen en sporten. Met die gedachte hebben we het proces om te komen tot deze nieuwe Sportnota, dan ook ingezet: samen met partners en de stad.

Het proces is in twee fasen uitgevoerd. Eerst hebben we een langetermijnvisie geformuleerd voor 2030 (zie een samenvatting in de omslag van dit Sportbeleid). Vervolgens hebben we deze visie uitgewerkt in dit beleid voor de periode 2017-2020.

Gemeenteraad

Bij de start van het proces is allereerst de Rotterdamse gemeenteraad geconsulteerd. Zijn wensen en ideeën ten aanzien van sport zijn verzameld in een interactieve sessie. Vervolgens zijn de partners uit de stad en andere gemeentelijke sectoren op uiteenlopende wijze betrokken bij het creëren van de Sportnota.

Kernteam Sportnota 2017+

We hebben een kernteam van twaalf partijen geformeerd die actief hebben bijgedragen aan de Visie 2030 en deze Sportnota. In het kernteam waren de verschillende gemeentelijke onderdelen zoals Gezondheid, Jeugd, Onderwijs, Cultuur, Welzijn, Buitenruimte, Stadsontwikkeling, Werk & Inkomen en Sport vertegenwoordigd. Ook externe partijen zoals Rotterdam Sportsupport, Rotterdam Topsport, Ahoy' Rotterdam, Like2run/Golaza namen deel.

Stadsbrede bijeenkomsten

Binnen twee stadsbrede bijeenkomsten heeft een bredere groep aan professionals, partners, sportverenigingen, scholen, jeugd en welzijnsorganisaties en de gebiedsorganisaties input geleverd. De eerste op 7 december was vooral gericht op stedelijke en landelijke partners. De tweede bijeenkomst op 17 februari kende een gebiedsgerichte insteek.

Input vanuit de Rotterdammer

Via de twee stadsbrede bijeenkomsten is direct en indirect input vanuit Rotterdammers opgehaald. Uiteraard zijn de Rotterdammers ook zelf geraadpleegd. Via social marketing onderzoeken vanuit SportRegie, gesprekken met groepen Rotterdammers en social media hebben ook zij een stem gehad in dit beleid.

Klankbordgroep met diverse experts

Een klankbordgroep is gevraagd te adviseren over de tussenproducten die gedurende het proces zijn gemaakt. Deze klankbordgroep bestond uit experts en visionairs uit een breder netwerk dan alleen het lokale. Op deze manier hebben we getracht een uitgebalanceerd geheel van lokale ideeën en kennis, wetenschappelijk bewezen beleid en landelijke kennis en ontwikkelingen in de nieuwe sportnota te creëren.

Bijlagen Sportnota 2017-2020

Bijlage 1: diverse sportdeelname cijfers uit het rapport 'Sporten en bewegen door Rotterdammers 2015', OBI, gemeente Rotterdam 2016

Tabel 1	<i>Sportdeelname 6-80 jarigen (minstens 12 keer per jaar) in 2011, 2013 en 2015, in procenten per leeftijdsgroep, onderzocht volgens de landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek</i>
Tabel 2	<i>Ontwikkeling van de sportdeelname van Rotterdammers, in procenten</i>
Tabel 3	<i>Ontwikkeling van het aandeel sporters (minstens 12 keer per jaar) naar achtergrondkenmerken, in procenten</i>
Tabel 4	<i>Percentage Rotterdammers dat minstens 12 keer per jaar sport, naar gebied, in de jaren 2005 t/m 2015</i>
Tabel 5	<i>Meest beoefende sporten, in procenten van de sporters (min. 12 keer per jaar) naar sportfrequentie, 2015</i>
Tabel 6	<i>Organisatorische verband waarin de meest beoefende sport wordt beoefend, in procenten van sporters (minstens 1 keer per jaar) en in procenten van alle Rotterdammers, 2013 en 2015</i>
Tabel 7	<i>Verdeling van sporters naar wel of niet georganiseerde sportdeelname, 2015</i>
Tabel 8	<i>Ongeorganiseerde sportdeelname (o.b.v. meest beoefende sport) als percentage van de sporters en frequentie van de totale sportdeelname op jaarbasis, 2015</i>
Tabel 9	<i>Aandeel sporters en aandeel dat alleen maar ongeorganiseerd sport (o.b.v. meest beoefende sport) naar persoonskenmerken, in procenten, 2015</i>
Tabel 10	<i>Percentage Rotterdammers dat voldoet aan diverse beweegnormen, 2011-2015</i>
Tabel 11	<i>Percentage Rotterdammers dat voldoet aan beweegnormen, uitgesplitst naar kenmerken, 2015</i>

Tabel 1

Sportdeelname 6-80 jarigen (minstens 12 keer per jaar) in 2011, 2013 en 2015, in procenten per leeftijdsgroep, onderzocht volgens de landelijke richtlijn sportdeelname onderzoek

	2011	2013	2015
kinderen 6 t/m 12 jaar *	84	82	80
jongeren 13 t/m 24 jaar	73	68	76
middengroep 25 t/m 64 jaar	59	58	61
ouderen 65-80 jaar	36	35	40
Alle Rotterdammers	59	59	62

*) Voor het jaar 2011 geldt dat de vraag met betrekking tot de sportdeelname van kinderen niet precies kon worden vertaald in het al dan niet "minstens 12 keer per jaar" sporten. De 84% die daar wordt genoemd is waarschijnlijk een adequate benadering.

Tabel 2
Ontwikkeling van de sportdeelname van Rotterdammers, in procenten ³¹

	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
minder dan 1 keer per maand	8	8	10	7	7	8	9	8	9	8
minder dan 1 keer per week	23	24	23	24	22	21	23	22	22	22
minder dan 2 keer per week	12	13	16	16	16	16	17	17	17	16
2 keer per week of vaker	11	13	13	13	14	15	17	18	18	24
Subtotaal: sport wel eens	54	58	62	60	59	60	66	66	67	70
Sport nooit	46	42	38	40	41	40	34	34	33	30
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
gemiddeld aantal keer per jaar (alleen sporters)	-	71	74	75	80	81	81	83	82	95

Tabel 3
Ontwikkeling van het aandeel sporters (minstens 12 keer per jaar) naar achtergrondkenmerken, in procenten

	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Mannen	56	56	62	62	61	67
Vrouwen	48	50	54	54	55	57
13-24 jaar	67	64	70	73	68	76
25-44 jaar	58	59	62	64	63	69
45-64 jaar	43	46	52	53	51	51
65-75 jaar	26	34	41	38	38	43
laag opgeleid ³²	32	31	40	44	40	46
midden opgeleid	40	40				
hoog opgeleid	59	59	57	58	58	58
Westers	70	72	76	78	76	79
niet-westers	55	58	61	62	63	67
alle Rotterdammers	43	38	48	46	50	52
	51	53	58	58	58	62

³¹ De categoriegrenzen zijn sinds 2005 licht gewijzigd ten opzichte van eerdere jaren. In 2003 en daarvoor werd gerekend met de categorieën (aantal keren per jaar): 0, 1-10, 11-50, 51-100 en 101+. De huidige grenzen sluiten beter aan bij de beleving van de sportfrequentie en de labels die in de tabel worden genoemd van een aantal keer sporten per week of per maand.

³² In 2005 en 2007 werden vier categorieën gehanteerd om het opleidingsniveau weer te geven. Vanaf 2009 wordt een driedeling gehanteerd waardoor de opleidingsgegevens beperkt vergelijkbaar zijn met 2005 en 2007.

Tabel 4

Percentage Rotterdammers dat minstens 12 keer per jaar sport, naar gebied, in de jaren 2005 t/m 2015

	2005	2007	2009	2011	2013	2015
Hillegersberg-Schiebroek	61	66	63	67	71	76
Rotterdam Centrum	58	64	67	72	70	74
Noord	54	55	60	65	64	69
Prins Alexander	54	63	64	60	62	68
Hoek van Holland	59	63	66	56	64	67
Rozenburg	-	-	-	61	66	65
Kralingen-Crooswijk	60	56	63	61	64	65
Pernis	44	55	49	42	58	62
Delfshaven	46	46	52	62	59	59
Overschie	51	52	52	45	58	58
IJsselmonde	48	46	54	50	52	55
Charlois	41	45	53	48	47	52
Feijenoord	47	42	52	52	43	52
Hoogvliet	51	49	50	49	57	50
Rotterdam totaal	52	53	58	58	58	62

Tabel 5

Meest beoefende sporten, in procenten van de sporters (min. 12 keer per jaar) naar sportfrequentie, 2015

1 t/m 11 keer per jaar	maandelijks tot 1x per week	meer dan 2 x per week (tot 2 keer per week)	2x per week of vaker	Alle sporters (1x per jaar of meer)
fitness, conditie 32	fitness, conditie 41	fitness, conditie 50	fitness, conditie 54	fitness, conditie 46
hardlopen / joggen / trimmen 24	hardlopen / joggen / trimmen 30	hardlopen / joggen / trimmen 37	fitness, kracht 49	hardlopen / joggen / trimmen 37
zwemsport 21	fitness, kracht 24	fitness, kracht 36	hardlopen / joggen / trimmen 48	fitness, kracht 34
wandelsport 14	zwemsport 24	zwemsport 23	wielrennen / mountainbike / toerfietsen 19	zwemsport 21
fitness, kracht 13	wandelsport 18	wandelsport 20	zwemsport 19	wandelsport 17
voetbal (veld) 11	bowling 11	wielrennen / mountainbike / toerfietsen 16	voetbal (veld) 17	wielrennen / mountainbike / toerfietsen 15
bowling 11	wielrennen / mountainbike / toerfietsen 11	voetbal (veld) 12	wandelsport 16	voetbal (veld) 13
wielrennen / mountainbike / toerfietsen 8	voetbal (veld) 9	skiën / langlaufen / snowboarden 11	tennis 15	bowling 12
danssport 7	biljarten / poolbiljart / snooker 9	danssport 10	bowling 14	danssport 9
biljarten / poolbiljart / snooker 6	danssport 8	bowling 9	skiën/langlaufen/snowboarden 11	tennis 9

Tabel 6

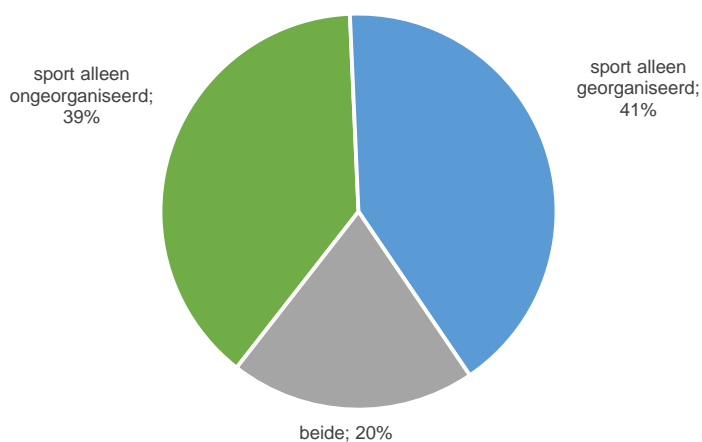
Organisatorische verband waarin de meest beoefende sport wordt beoefend, in procenten van sporters (minstens 1 keer per jaar) en in procenten van alle Rotterdammers, 2013 en 2015

	2013		2015	
	Aandeel van de sporters	Aandeel van de bevolking	Aandeel van de sporters	Aandeel van de bevolking
Ongeorganiseerd, alleen / individueel	34	25	41	30
Als klant/lid/cursist bij een sportschool, fitnesscentrum en dergelijke	31	23	31	23
Ongeorganiseerd met vrienden, familie, gezin of collega's	26	19	30	22

Als lid van een sportvereniging	25	18	27	20
Als deelnemer aan een georganiseerd sportevenement	6	5	5	4
Georganiseerd door bedrijf of in het kader van bedrijfssport	3	2	3	2
Georganiseerd door gemeente, sociaal-cultureel werk, sportbuurtwerk of welzijnswerk	3	2	3	2
In het kader van een georganiseerde vakantie	2	1	2	2
Ander verband	6	4	3	2

Tabel 7

Verdeling van sporters naar wel of niet georganiseerde sportdeelname, 2015

Tabel 8

Ongeorganiseerde sportdeelname (o.b.v. meest beoefende sport) als percentage van de sporters en frequentie van de totale sportdeelname op jaarbasis, 2015

	Aandeel van de sporters	Gemiddeld aantal keer sportdeelname per jaar
Alle sporters (1 keer per jaar of vaker)	100%	95
Sporters die wel eens ongeorganiseerd sporten	58%	91
Sporters die <i>alleen maar</i> ongeorganiseerd sporten	39%	78
Sporters die wel eens ongeorganiseerd individueel sporten	41%	101
Sporters die <i>alleen maar</i> ongeorganiseerd individueel sporten	27%	89
Sporters die wel eens ongeorganiseerd met anderen sporten	30%	85
Sporters die <i>alleen maar</i> ongeorganiseerd met anderen sporten	18%	63

Tabel 9
Aandeel sporters en aandeel dat alleen maar ongeorganiseerd sport (o.b.v. meest beoefende sport) naar persoonskenmerken, in procenten, 2015

	% dat aan sport doet	% sporters dat alleen maar ongeorganiseerd sport*	% in bevolking dat alleen maar ongeorganiseerd sport
Totaal	70	39	29
man	73	41	31
vrouw	67	38	27
13-24 jaar	87	25	23
25-44 jaar	78	41	32
45-64 jaar	58	47	30
65-75 jaar	47	46	26
westers	72	37	29
niet-westers	65	43	30
sociale minima	59	41	27
minimum tot modaal	64	41	28
modaal tot 2x modaal	74	39	31
meer dan 2x modaal	87	37	33
Laag opgeleid	53	35	21
Middelbaar opgeleid	68	46	33
Hoog opgeleid (HBO, WO)	85	36	32
Rotterdam Centrum	82	34	29
Delfshaven	67	47	34
Overschie	70	27	20
Noord	75	39	30
Hillegersberg-Schiebroek	80	34	28
Kralingen-Crooswijk	71	29	22
Feijenoord	58	47	31
IJsselmonde	66	38	26
Prins Alexander	76	42	34
Charlois	65	45	32
Hoogvliet	61	29	19

*) Bij de uitsplitsing naar gebieden is het aantal respondenten dat aan sport doet vrij laag, soms rond de 100 per gebied. Dit leidt tot vrij grote onzekerheidsmarges in de middelste kolom.

Tabel 10
Percentage Rotterdammers dat voldoet aan diverse beweegnormen, 2011-2015

	2011	2013	2015
Nederlandse Norm Gezond Bewegen	39	44	47
Fitnorm	22	28	30
Combinorm	50	56	59
Lichamelijk inactief	18	14	13

Tabel 11
Percentage Rotterdammers dat voldoet aan beweegnormen, uitgesplitst naar kenmerken, 2015

	NNGB	Fitnorm	Combinorm	Inactief
mannen	46	35	60	13
vrouwen	48	26	58	13
13-24 jaar	36	42	58	21
25-44 jaar	46	31	58	9
45-64 jaar	50	26	58	13
65-75 jaar	59	21	65	12
laag opgeleid	37	28	50	23
midden opgeleid	50	28	59	11
hoog opgeleid	52	35	66	6
westers	54	32	66	8
niet-westers	34	28	46	21
met beperking of chronische aandoening	42	20	50	22
zonder beperking of chronische aandoening	48	32	61	11
alle Rotterdammers	47	30	59	13

Bijlage 2: aantallen sportvoorzieningen per 1 juli 2016

(exclusief informele sportvoorzieningen, zoals parken en routes)

Type Sportvoorziening	Aantal	Direct geëxploiteerd door Gemeente
A. Binnensportvoorzieningen		
Sporthallen	25	14
Gymzalen/sportzalen	259*	92**
B. Zwembaden		
Binnenzwembaden	12	8
Buitenzwembaden	2	2
C. Buitensportvoorzieningen		
Voetbalvelden	137	137
Hockeyvelden	22***	22
Tennisbanen	201	103

Korfbal- en handbalvelden	27	27
Honk- en softbalvelden	6	6
Rugbyvelden	5	5
Atletiekbanen	3	3
Jeu de boulesbanen	49	49
D. Formele openbare sportvoorzieningen		
Openbare sportveldjes	281	Beheer door Gemeente
Grote openbare sportvoorzieningen met meerdere sportfaciliteiten m.n. voor jongeren	5****	Beheer door Gemeente
Locaties met sport en beweegtoestellen in de openbare ruimte	10	Beheer door Gemeente

* Inclusief 2 opgeleverde Lekker-Fitzalen, 1 'Lekker-Fitgymzaal' is in ontwikkeling

** Geëxploiteerd door Sport & Cultuur. 20 gymzalen worden door Onderwijs geëxploiteerd, de overige door schoolbesturen.

*** Excl. Tijdelijk hockeyveld hockeyclub Feijenoord

**** Sportplaza Zuiderpark (Charlois), Schuttersveld (Kralingen-Crooswijk), Henegouwerplein, Lloyd Multiplein (Delfshaven), Mallegatpark (Feijenoord).

Bijlage 3: Kernpunten Strategische Uitgangspunten Sportvoorzieningen

De strategische uitgangspunten voor sportvoorzieningen zijn afgeleid van de ambitie van de gemeente om:

1. sport als 'doel' en als 'middel' in te zetten;
2. talentontwikkeling te stimuleren door breedtesport, topsport en onderwijs met elkaar te verbinden;
3. een aantrekkelijke stad te hebben en te houden door kwalitatief hoogwaardige voorzieningen aan te bieden die passen bij de behoefte van diverse doelgroepen, waarbij aandacht is voor het vasthouden en aantrekken van hoger opgeleiden en toptalent;
4. het financieel en maatschappelijk rendement van voorzieningen te optimaliseren.

Om de verwachte behoefte aan gemeentelijke voorzieningen te kunnen faciliteren, wordt de oplossing in de toekomst vooral gezocht in:

1. het handhaven van de huidige bespeelcapaciteit voor breedtesport en topsport;
2. het intensiever gebruiken van de bestaande (sport)voorzieningen waar mogelijk;
3. het investeren in uitbreiding of nieuwbouw van voorzieningen waar dat noodzakelijk is en passend binnen de geldende financiële kaders;
4. het vraaggericht aanpassen van het service- en kwaliteitsniveau van voorzieningen.

Per type voorziening zijn in het algemeen kansen aanwezig om de beschikbare ruimte intensiever en/of flexibeler te gebruiken zodat nieuwe sporters gefaciliteerd kunnen worden in bestaande voorzieningen. Door medegebruik, multifunctionaliteit en samenwerking met private partijen te stimuleren, zullen voorzieningen een bredere maatschappelijke functie voor de wijk kunnen vervullen.

Strategische uitgangspunten

De volgende strategische uitgangspunten zijn geformuleerd voor het versterken en verder ontwikkelen van gemeentelijke sportvoorzieningen:

Pijler 1: Sport als doel én middel

- De sportinfrastructuur zal de huidige en verwachte sportbehoefte moeten kunnen opvangen.
- Sportvoorzieningen kunnen doelgroepen accommoderen die nu niet of nauwelijks bewegen c.q. sporten.
- De Rotterdamse sportinfrastructuur is geschikt voor zowel breedtesport als topsport.
- Als het subsidie instrument wordt ingezet dan subsidieert Rotterdam sporten die geen winstdoelstelling hebben en sporten die niet door commerciële aanbieders worden aangeboden.
- Rotterdam stimuleert, faciliteert en realiseert alleen als de potentiële huurder / de mede eigenaar van een sportvoorziening vitaal, d.w.z. organisatorisch en financieel levensvatbaar, is.
- Rotterdam streeft naar een optimale spreiding van sportvoorzieningen op wijk-, deelgemeente en stedelijk niveau met als doel zoveel mogelijk Rotterdammers te bereiken.

Pijler 2: Talentontwikkeling: verbinden van breedte- en topsport en onderwijs

- Rotterdam faciliteert, stimuleert of realiseert trainings- en wedstrijdvoorzieningen op topsportniveau voor focussporten³³. Deze sporten zijn populair in de stad en hebben de potentie om de sportparticipatie te laten stijgen. De voorzieningen dienen zowel voor topsport als breedtesport en/of onderwijs te worden gebruikt.
- Rotterdam handhaaft het huidige hoogwaardige aanbod aan topsportvoorzieningen en faciliteert, stimuleert of realiseert alleen nieuwe topsportwedstrijd- en/of

---

³³ Dit zijn: Atletiek, Basketbal, Hockey, Honkbal, Zaalvoetbal, Judo, Roeien, Boksen, Volleybal

trainingsvoorzieningen met een nationale uitstraling mits in samenhang en afstemming met nationale ontwikkeling en planning.

- Op breedtesportniveau hanteert Rotterdam de geldende planningsnormen (kwantiteit) en sporttechnische eisen (kwaliteit) als richtlijnen voor alle takken van sport die door NOC*NSF zijn erkend. Overwegingen uit het oogpunt van exploitatie en maatschappelijk rendement zijn aanleiding om van deze normen c.q. eisen af te wijken.

Pijler 3: Aantrekkelijke stad: vraaggericht optimaliseren van gebruik

- Het handhaven van de bestaande capaciteit aan sportvoorzieningen;
- Het intensiveren van het gebruik van de voorzieningen, zo veel mogelijk in samenwerking met één of meer private partijen en sportbonden voor wat betreft randvoorwaarden (normen en eisen bij wedstrijden etc), daarbij inspeland op de behoefte van de omwonenden en kansrijke groepen;
- Het stimuleren van het gebruik van voorzieningen die niet primair voor sport zijn gebouwd, maar waar ook medegebruik/multifunctioneel gebruik voor sport/bewegen mogelijk is. Het gaat hierbij om gemeentelijke en private voorzieningen;
- Het optimaal benutten van nieuwe capaciteit door het gebruik van de voorziening te intensiveren en samenwerking te zoeken met private partijen en sportbonden voor wat betreft randvoorwaarden (normen en eisen bij wedstrijden etc). Het service- en kwaliteitsniveau van voorzieningen sluit aan op de vraag.
- De (top)kwaliteit, beschikbaarheid en uitstraling van de Rotterdamse sportvoorzieningen draagt bij aan de aantrekkelijkheid van Rotterdam als woonstad.